

Ungdomars liv och hälsa i Sörmland

Kapitel 4

Liv&Hälsa
ung

 REGION
SÖRMLAND

Ungdomars liv och hälsa i Sörmland

Kapitel 4 – Om fritid och socialt stöd

Resultat från Liv & hälsa ung undersökningarna i Sörmland, 2008-2020.

Om rapporten

Region Sörmland arbetar för att erbjuda olika kunskapsunderlag om sörmlänningarnas livsvillkor, levnadsvanor och hälsa. Ett övergripande mål för Region Sörmland är att vara Sveriges friskaste län 2025. Verksamheten Valfärd och folkhälsa och Hälsovalsstaben har i uppdrag att på olika sätt kartlägga och sprida kunskap om hälsans bestämningsfaktorer och folkhälsans utveckling. Barns och ungas hälsa kartläggs bland annat genom enkätundersökningen Liv & hälsa ung. Rapporten - *Ungdomars liv och hälsa i Sörmland* är tänkt att utgöra ett kunskapsunderlag till beslutsfattare och tjänstepersoner verksamma i Region Sörmland, sörmländska kommuner, myndigheter och organisationer.

Rapporten ger en övergripande nulägesbeskrivning om barns och ungas folkhälsa i Sörmland och flera av dess bestämningsfaktorer, kön, ålder och socioekonomi. I rapporten synliggörs också utvecklingen av ungas hälsa över tid (2008-2020), hur hälsan är fördelad mellan tjejer och killar i grundskolans årskurser 7 och 9 samt årskurs 2 på gymnasiet. För att beskriva socioekonomiska skillnader i hälsa används variabeln föräldrarnas sysselsättning.

Arbetet har projektletts av Sanna Tiikkaja på Valfärd och folkhälsa och medförfattare till rapporten är Susann Ericsson på Hälsovalsstaben. Nicklas Pihlström på Centrum för klinisk forskning har ansvarat för det statistiska underlaget.

Om du vill citera något från rapporten

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.

Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:

Källa: Ungdomars liv och hälsa i Sörmland. Kapitel 4 – Om fritid och socialt stöd
Resultat från Liv & hälsa ung undersökningarna i Sörmland, 2008-2020.

Innehåll

Ungdomars liv och hälsa i Sörmland	2
Om rapporten	2
1. Bakgrundsfaktorerna	6
1.1 Kön	6
1.2 Årskurs	6
1.3 Föräldrarnas sysselsättning - Socioekonomi	6
2. Ungas fritid	8
2.1 Är nöjd med sin fritid	9
2.2 Kan delta i de fritidsaktiviteter som de vill	14
2.3 Är med i en förening/organisation	19
3. Socialt stöd	24
3.1 Ha en kompis som man kan ”prata om allt med”	25
3.2 Socialt stöd från föräldrar/vårdnadshavare	30
3.2.1 Kan prata förtroligt med mamma om saker som bekymrar	31
3.2.2 Kan prata förtroligt med pappa om saker som bekymrar	36
4. Sammanfattning	41
5. Referenser	42
6. Tabellbilaga	44

Introduktion och beskrivning av Liv & hälsa ung

Rapporten bygger på resultat från de variabler som finns med i Liv & hälsa ung undersökningarna genomförda i Sörmland mellan åren 2008-2020. Syftet är att visa på den epidemiologiska utvecklingen över tid för ungas hälsa och livsvillkor. Liv & hälsa ung (LHU) är en enkät-undersökning, där samtliga skolor med elever i årskurs 7 och 9 samt elever i årskurs 2 på gymnasiet erbjuds att delta. Eleverna besvarar enkäten anonymt under skoltid, med en pedagog eller annan vuxen närvarande. Från och med år 2020 är undersökningen webbaserad, medan tidigare undersökningar har genomförts i pappersformat. Eleverna får svara på frågor som på olika sätt kan påverka ungas liv, hälsa och livsvillkor.

Liv & hälsa ung undersökningen förbereds och genomförs i samarbete med flera aktörer, exempelvis länets skolor, folkhälsonätverk och elever.

Totalt sett har svarsfrekvenserna varierat något under de olika undersökningsåren, från 86 till 74 procent. Under våren 2020 drabbades regionen av Covid-19 pandemin som påverkade svarsfrekvensen negativt år 2020. Många skolor i Sörmland hade en hög andel frånvarande elev-er i grundskolan och gymnasiet ställde om till digital undervisning, vilket påverkade genomförandet av undersökningen. Trots detta är svaren från år 2020 statistiskt sett tillförlitliga. Resultaten som redovisas i rapporten baseras sammantaget på svar från över 38 000 elever i årskurs 7 och 9 i grundskolan samt årskurs 2 på gymnasiet, i sörmländska skolorna.

Tabell 1. Antal svarande elever i LHU per undersökningsår

Undersökningsår LHU	Antal elever som deltagit i LHU	Svarsfrekvens
2020	6669	74%
2017	7807	84%
2014	7029	86%
2011	8037	81%
2007	8845	83%

”Denna enkät var bra då den omfattar stora områden och rör många viktiga ämnen. Det är bra att den är anonym också eftersom man vågar säga så som det verkligen är.”

Resultaten i denna rapport redovisas på länsnivå och de kommer att publiceras kapitelvis, uppdelat på olika teman. I det första kapitlet redovisades resultaten ungdomarnas självskattade hälsa följt av variabler som beskriver psykiskt välbefinnande och nedsatt psykiskt välbefinnande. I kapitel 2 redovisades resultaten för kroniska sjukdomar, funktionsnedsättningar och tandhälsa. I det tredje kapitlet redovisades måltids- och matvanor, frukt- och grönsaksvanor, godis- och läskvanor samt bruk av alkohol, tobak och narkotika. I detta kapitel redovisas resultaten för ungas fritid och socialt stöd.

Resultaten redovisas i andelar (%) och presenteras i fem olika figurer för varje variabel. De första två figurerna visar på resultat för 2020 års undersökning. Återstående tre figurer visar på trenderna, de vill säga resultat som visar på utvecklingen över tid mellan åren 2008-2020.

- Den första figuren redovisar resultat för de tre årskurserna (årskurserna 7 och 9 i grundskolan samt gymnasiet årskurs 2) uppdelat på tjejer och killar för år 2020.
- Den andra figuren redovisar resultaten för de tre årskurserna, tjejer och killar uppdelat på föräldrarnas sysselsättning, för år 2020.
- Den tredje figuren visar på trenden över tid (2008-2020) uppdelat på de tre årskurserna och för tjejer och killar.
- Den fjärde figuren visar på trender över tid för tjejer, uppdelat på de tre årskurserna och föräldrarnas sysselsättning.
- Den femte figuren redovisar trenden över tid för killar, uppdelat på de tre årskurserna och föräldrarnas sysselsättning.

I tabellbilagan redovisas antal elever som svarat på respektive fråga som redovisas i rapporten. Antal svar skiljer sig åt mellan olika frågor, kombination av frågor och för olika undersökningsår. I diagrammen redovisas fler resultat än vad som kommenteras i löpande text. För att ge en överblick av resultaten, görs sammanslagna resultatredovisningar i text. Resultaten som visar på förändringar över tid (i andel mellan åren 2008 och 2020) har testats för att se om skillnaden är statistiskt säkerställd (p-värde mindre än 0,05 anger statistisk signifikans). I resultatredovisningen används termerna procent (hur stort något är av en helhet) och procentenhet (skillnaden mellan två procenttal). Skalorna i diagrammen varierar mellan 25, 50, 75 och 100 procent.

1. Bakgrundsfaktorerna

Enligt kommissionen för jämlik hälsa har svenska barns och ungas livsvillkor, levnadsvanor och hälsa (i ett globalt perspektiv) utvecklats i positiv riktning. Samtidigt är hälsan fortsatt ojämnt fördelad och hälsoklyftorna tenderar att öka mellan olika grupper, till exempel vid indelning efter kön, ålder och socioekonomi (1). Det är vanligt att skilja på begreppet folkhälsa, som handlar om hälsotillstånd i grupper, kommuner eller regioner och hälsa som är en resurs för den enskilda individen. Även om de flesta människor har en god hälsa är folkhälsan inte god om det, som i dag, finns stora klyftor mellan grupper i samhället. När sambandet mellan så kallade strukturella faktorer och hälsa diskuteras är det därför viktigt att förstå att det handlar om risker och möjligheter på gruppnivå.

Barn och ungas hälsa och livskvalitet påverkas i stor utsträckning av deras livsvillkor (1). Flera av dessa villkor kan vara svåra att påverka för den enskilda. Det betyder att de som har makt över strukturella faktorer (påverkbara villkor som inverkar på barns och ungas livskvalitet och hälsa) har en central roll i arbetet för att minska de påverkbara hälsoklyftor som finns och samtidigt arbeta för att nya inte uppstår. Genomgående i rapporten presenteras jämlikhet i hälsa utifrån olika variablers samband med bakgrundsfaktorerna årskurs, kön och socioekonomi (föräldrarnas/vårdnadshavarnas sysselsättning).

1.1 Kön

En förutsättning för att göra så kallade jämställdhetsanalyser är tillgång till könsuppdelad statistik. I Liv & hälsa ung undersökningen finns en fråga som handlar om könsidentitet. Eleverna får besvara om de ser sig själva som ”tjej” eller ”kille” (åren 2004-2014 var svarsalternativen ”flicka” eller ”pojke”). Tidigare undersökningar visar att resultaten för hälsa och levnadsvanor skiljer sig åt mellan könen. Vid jämförelser mellan tjejer och killar i årskurs 9 uppges till exempel en större andel tjejer att de är nedstämda (2) och en större andel killar lever upp till rekommenderad fysisk aktivitet och äter frukost varje dag (3).

Åren 2017 och 2020 finns ett tredje svarsalternativ till frågan om kön, ”Identifierar mig varken som tjej eller kille”. Det är ett fåtal elever (2 %) som har kryssat i detta svarsalternativ, dessa resultat redovisas inte i denna rapport. Andra studier visar dock att unga personer som inte identifierar sig som tjej eller kille i större utsträckning rapporterar ohälsa av olika slag (4).

1.2 Årskurs

Ungdomars hälsa, livsvillkor och levnadsvanor kan se olika ut vid olika åldrar. Redovisningar görs separat för elever i årskurs 7 eller årskurs 9 i grundskolan och för årskurs 2 på gymnasiet. Tidigare resultat från Liv & hälsa ung visar till exempel att andelen med god hälsa är högre bland yngre elever jämfört med äldre elever och att en större andel äldre elever har testat tobaksprodukter i jämfört med yngre (5).

1.3 Föräldrarnas sysselsättning - Socioekonomi

Skillnader i hälsa och välmående uppstår bland annat genom att sociala grupper i befolkningen har olika förutsättningar. En viktig bestämningsfaktor för barnets hälsa och välmående är föräldrarnas resurser. Knappa sociala och ekonomiska resurser kan påverka föräldrarnas hälsa negativt och ökar sårbarheten för sociala problem, vilket i sin tur kan påverka barnets hälsa och välmående (6).

Socioekonomi eller ekonomisk standard kan till exempel definieras utifrån utbildningsgrupper, yrkesgrupper eller inkomstgrupper. Generellt sett har barn och unga vars föräldrar arbetar eller studerar en bättre hälsa, bättre livsvillkor och levnadsvanor jämfört med barn och unga vars föräldrar är arbetslösa eller sjukskrivna (7). Samtidigt kan det vara komplext att belysa vad som ger upphov till vad, då orsakssambanden sannolikt går i båda riktningar (7), det vill säga från hälsa till ekonomisk standard men också från ekonomisk standard till hälsa.

Barn och unga kan ha svårt att svara på frågor om familjens socioekonomiska situation. I rapporten använder vi oss av indikatorn ”föräldrarnas sysselsättning” för att belysa familjens socioekonomi. Indelningen görs till två grupper, båda föräldrarna har sysselsättning (arbetar eller studerar) och om en eller båda föräldrarna saknar sysselsättning.

Från och med 2017 års undersökning har samtliga frågor som innehåller termerna mamma, pappa eller föräldrar justerats. I dessa frågor finns idag även termen vårdnadshavare. Enligt Socialstyrelsen betyder vårdnadshavare ”förälder eller av domstol särskilt utsedd person som har att utöva vårdnaden om ett barn”. Genomgående i rapporten används dock termen förälder då termen vårdnadshavare inte fanns med i enkätundersökningarna 2008, 2011 och 2014. Under alla undersökningsår är det fler elever vars båda föräldrar har sysselsättning, jämfört med antalet elever vars en eller båda föräldrar saknar sysselsättning.

Tabell 2. Antal elever baserat på föräldrarnas sysselsättning för LHU undersökningsår 2008-2020

Undersökningsår	Föräldrarnas sysselsättning	Antal elever	Andel % elever
2020	Minst en förälder saknar sysselsättning	1168	19%
2020	Båda föräldrarna har sysselsättning	4965	81%
2017	Minst en förälder saknar sysselsättning	1593	21%
2017	Båda föräldrarna har sysselsättning	5984	79%
2014	Minst en förälder saknar sysselsättning	1710	25%
2014	Båda föräldrarna har sysselsättning	5245	75%
2011	Minst en förälder saknar sysselsättning	1776	22%
2011	Båda föräldrarna har sysselsättning	6213	78%
2007	Minst en förälder saknar sysselsättning	1849	21%
2007	Båda föräldrarna har sysselsättning	6981	79%

2. Ungas fritid

Skolbarn och skolungdomars dygn kan grovt delas in i tre olika delar. Tid för vila och sömn, tid för att vara i skolan och tid för fritid. Den del som handlar om sömn och vila uppskattas till mellan sex och åtta timmar. Ytterligare cirka sex till åtta timmar av dagen går till att vara i skolan. Till sist så har vi den så kallade fria tiden, vilken kan inrymma en mängd olika sorters aktiviteter (8) och något som alla barn har rätt till (9).

Fritiden kan till exempel ägnas åt umgänge med vänner genom sociala medier eller samvaro i verkliga livet (IRL). Det kan också handla om att delta i flera olika typer av aktiviteter, så som idrott, kulturella aktiviteter till exempel teater eller dans, politiska aktiviteter, religiösa aktiviteter så som koran- eller bibelläsning (8). Fritiden inrymmer även tid till att bara vara hemma och umgänge med föräldrar och syskon.

Idag är många forskare eniga om att ungdomarnas fritidsaktiviteter har en viktig och positiv betydelse i deras liv (8). Framför allt kan strukturerade fritidsaktiviteter innehålla flera så kallade skyddsfaktorer för hälsan. Skyddsfaktorer som lyfts fram är bland annat nära relationer till andra, social kompetens, gott självförtroende och problemlösningsförmåga med användbara strategier för att hantera svårigheter (8). Aktiviteter och engagemang i olika föreningar bidrar också till goda vuxenrelationer, socialt engagemang och utveckling på andra områden än skolans (10).

Ungdomars fritid spelar en stor roll för deras personliga och sociala utveckling därför är den viktig att följa (11). I Liv & hälsa ung ställer vi frågor som handlar om ungdomarnas fritid och fritidsaktiviteter. Frågorna handlar om hur nöjda de är med sin fritid, om de deltar i organiserad fritidsaktivitet och om de kan delta i de fritidsaktiviteter som de vill. Nedan redovisas resultat som är kopplade till ungdomars fritid.

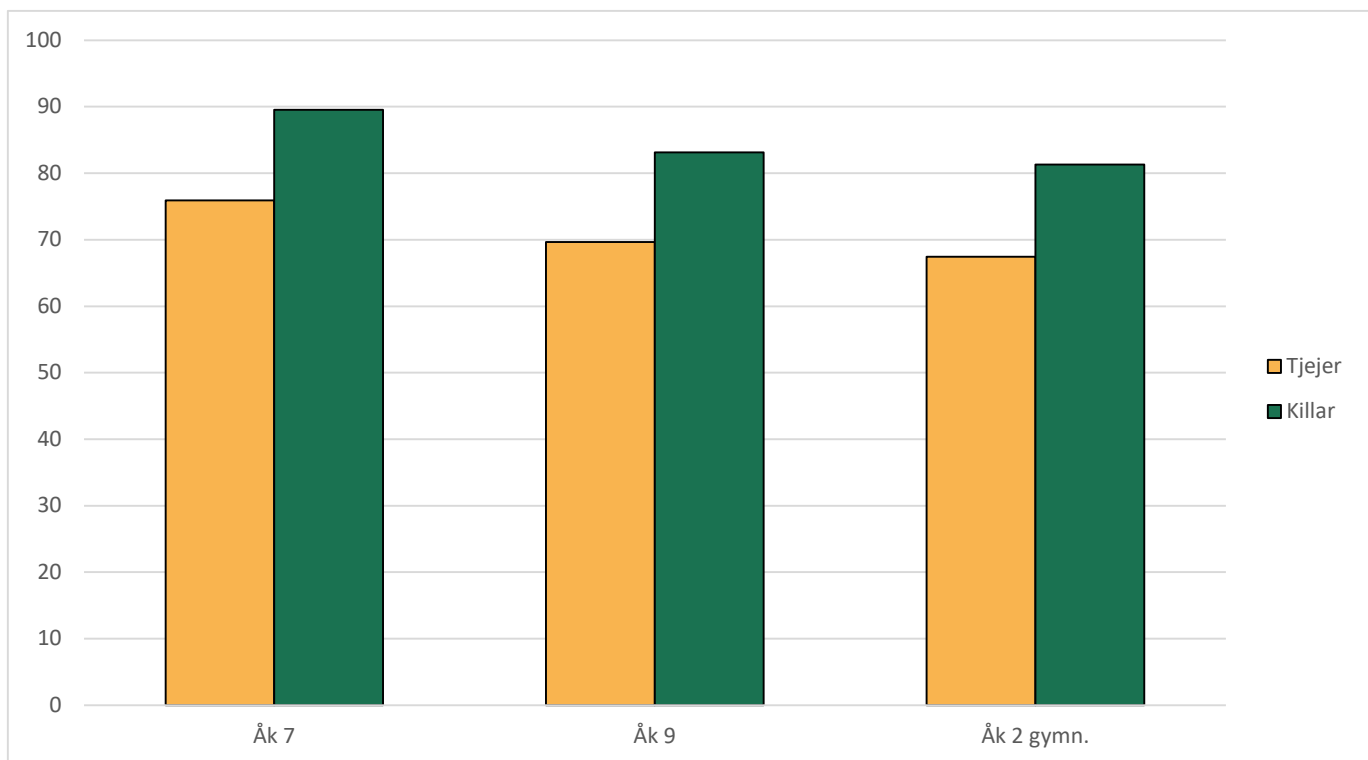
2.1 Är nöjd med sin fritid

Att vara nöjd med sin fritid har positiva effekter på hälsan och i dag upplever de flesta ungdomar i Sverige att de har bra tillgång till meningsfulla och utvecklande aktiviteter samt att de har lagom mycket fritid (11). Men samtidigt finns det stora skillnader mellan olika grupper av unga (11).

Totalt svarade 3021 tjejer och 3157 killar på frågan om hur nöjda de är med sin fritid i LHU 2020. Av dessa uppgav 2161 tjejer och 2680 killar att de är mycket eller ganska nöjda med sin fritid.

Nästan 8 av 10 elever i årskurs 7, 9 och 2 på gymnasiet är nöjda med sin fritid. Störst andel nöjda finns bland elever i årskurs 7 (82%). Vid en indelning efter kön visar resultaten att 71 procent av tjejerna och 85 procent av killarna är nöjda med sin fritid.

Figur 1. Andel elever som är nöjda med sin fritid * efter årskurs och kön, LHU 2020

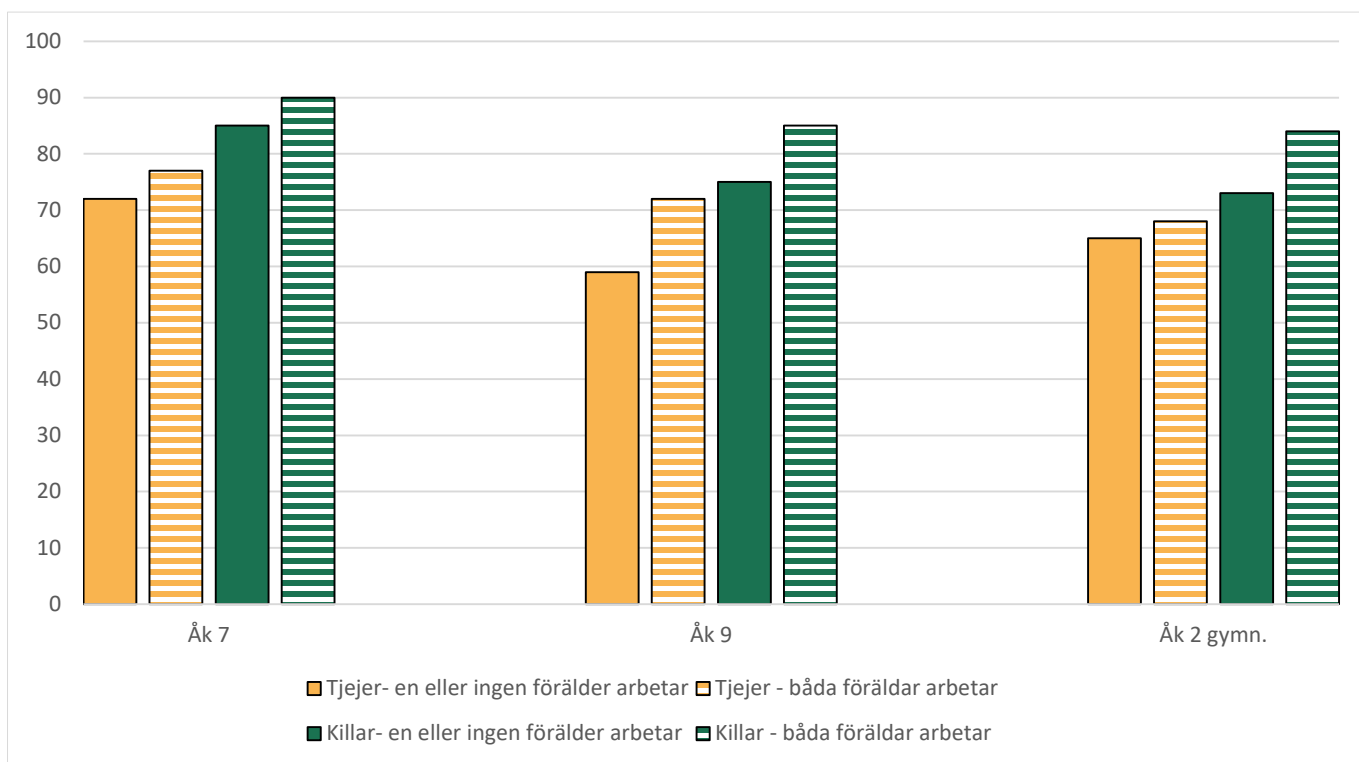

*Är mycket eller ganska nöjd med sin fritid.

Undersökningen visar på att familjens socioekonomi är en faktor som kan påverka hur nöjda eleverna är med sin fritid. En högre andel elever vars båda föräldrar har sysselsättning är nöjda med sin fritid (79%) jämfört med elever vars en eller båda föräldrar saknar sysselsättning (71%).

Störst andel nöjda med sin fritid finns bland killarna i årskurs 7 vars båda föräldrar har sysselsättning (90%) och lägst andel nöjda ses bland tjejer i årskurs 9 vars en eller båda föräldrarna saknar sysselsättning (59%).

Figur 2. Andel elever som är nöjda med sin fritid * uppdelat på årskurs, kön och föräldrarnas sysselsättning, LHU 2020

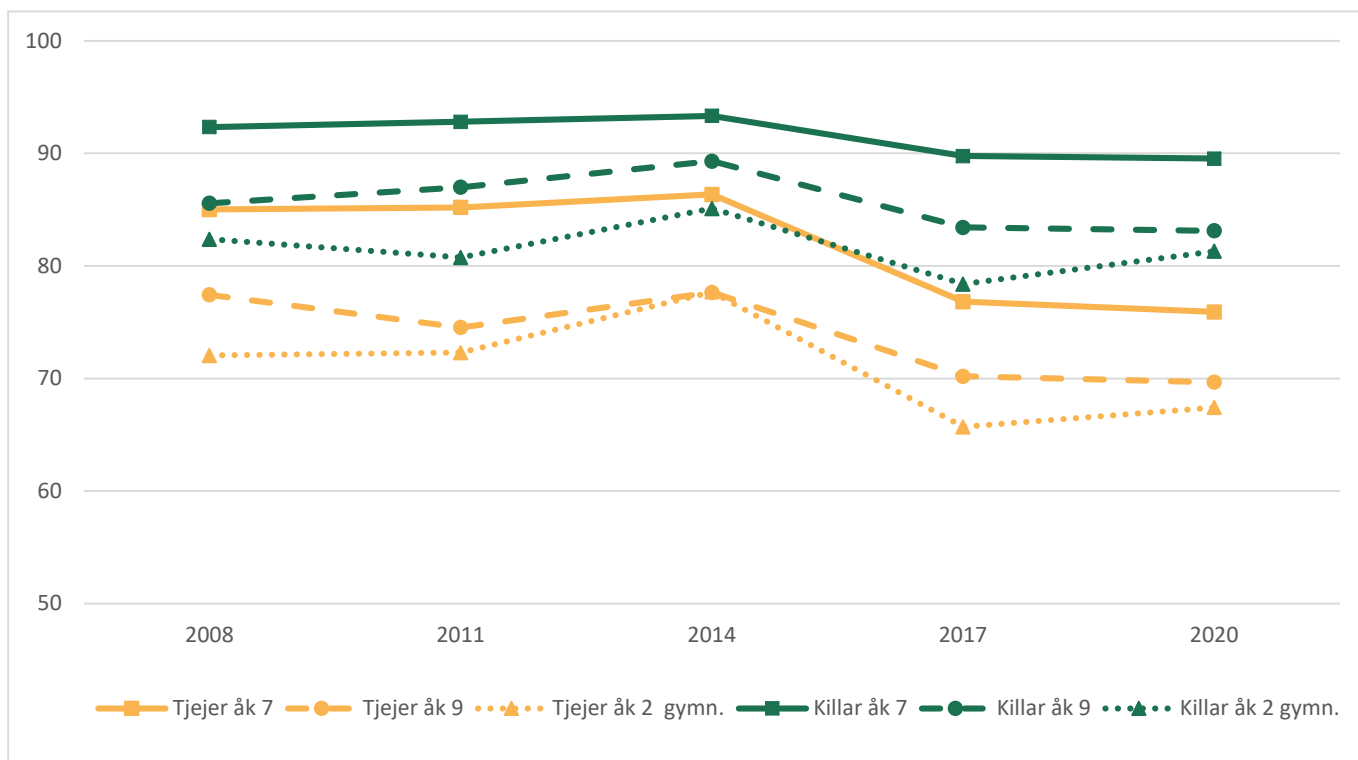

*Är mycket eller ganska nöjd med sin fritid.

Mellan åren 2008 och 2020 har den totala andelen tjejer som är nöjda med sin fritid sjunkit lite, från 78 till 72 procent ($p=0,00$). Bland killarna har den totala andelen som trivs med sin fritid sjunkit med två procentenheter, från 87 till 85 procent ($p=0,02$).

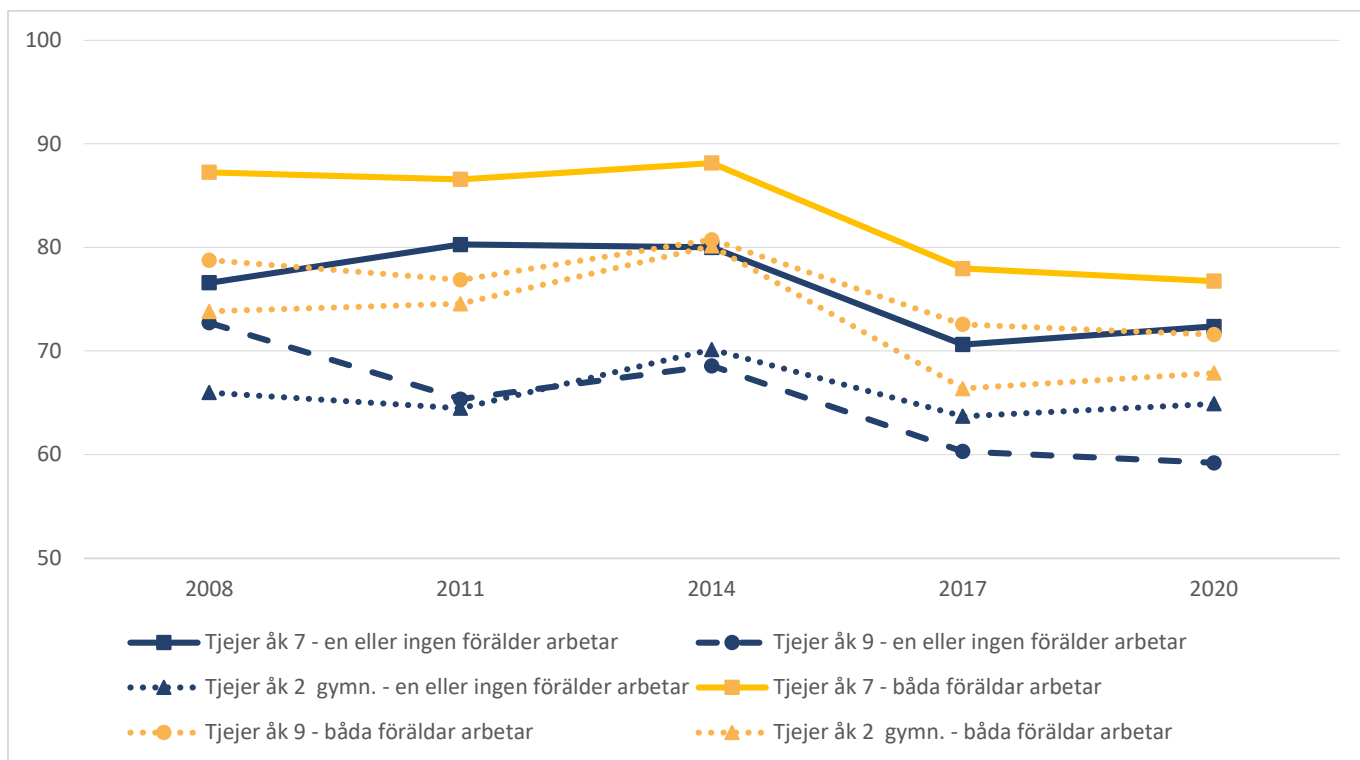
Figur 3. Andel elever som är nöjd med sin fritid* efter årskurs och kön, LHU 2008-2020

*Är mycket eller ganska nöjd med sin fritid. Observera att skalan i denna figur går från 50-100 %.

Vid indelning efter föräldrarnas sysselsättning ses att andelen som är nöjda med sin fritid har minskat bland tjejer vars en eller båda föräldrar saknar sysselsättning, från 72 till 66 procent ($p=0,01$). Bland tjejer vars båda föräldrarna har arbete ses också en sjunkande trend, år 2008 trivdes 80 procent med sin fritid och år 2020 var motsvarande andel 73 procent ($p=0,00$).

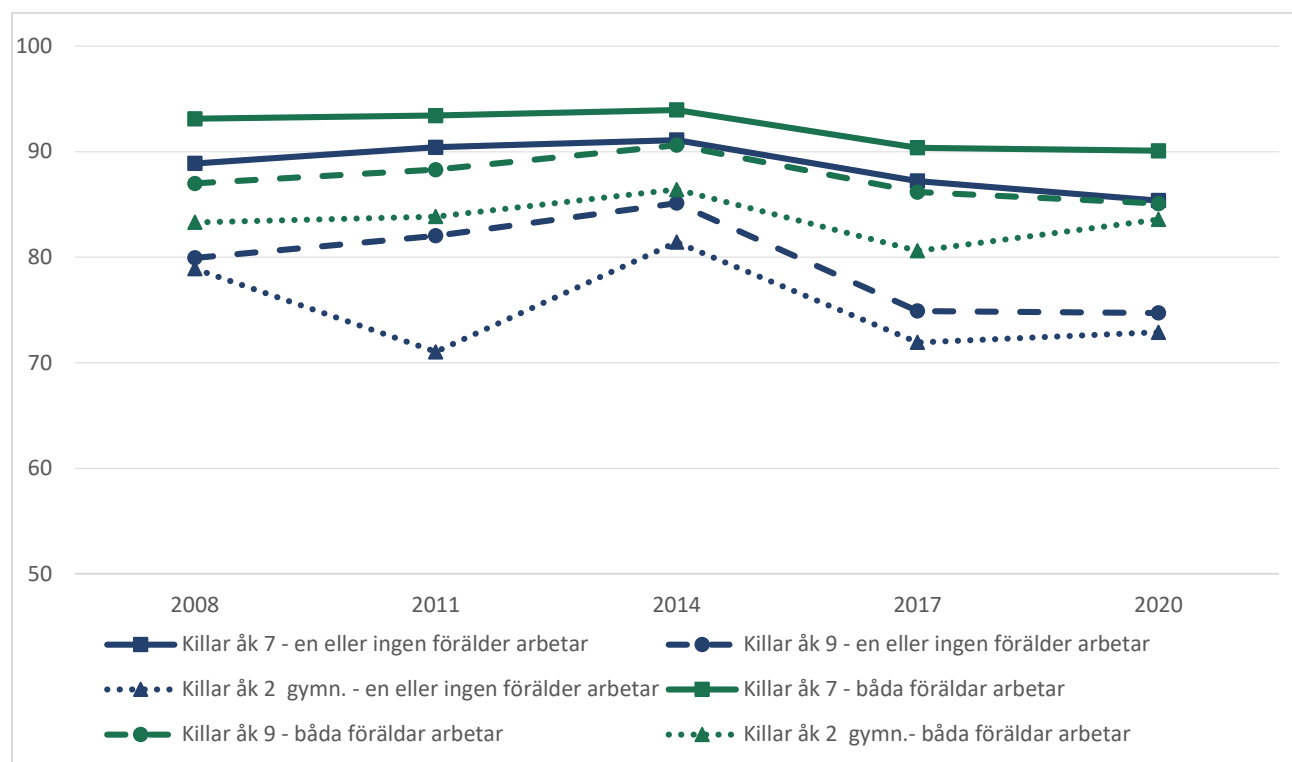
Figur 4. Andel tjejer som är nöjd med sin fritid* efter årskurs och föräldrarnas sysselsättning, LHU 2008-2020

*Är mycket eller ganska nöjd med sin fritid. Observera att skalan i denna figur går från 50-100 %.

Bland killar ses en liten minskning i andelen som är nöjda med sin fritid bland de vars en eller båda föräldrar saknar sysselsättning. I denna grupp var andelen som var nöjda med sin fritid 82 procent år 2008 och 77 procent år 2020 ($p=0,02$). Bland killar vars båda föräldrar har arbete är andelen som är nöjda med sin fritid stabil under perioden 2008-2020, 88 respektive 87 procent.

Figur 5. Andel killar som är nöjd med sin fritid* efter årskurs och föräldrarnas sysselsättning, LHU 2008-2020

*Är mycket eller ganska nöjd med sin fritid. Observera att skalan i denna figur går från 50-100 %.

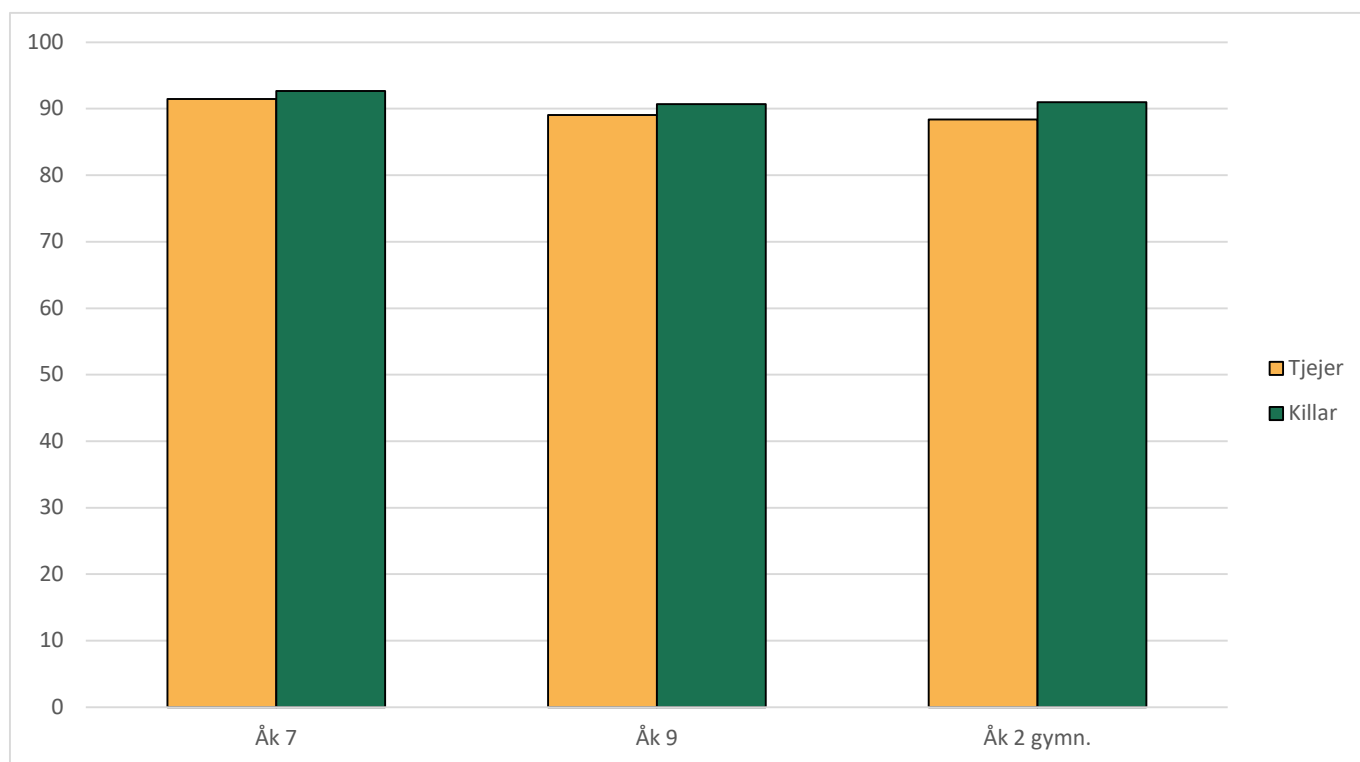
2.2 Kan delta i de fritidsaktiviteter som de vill

Enligt myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) kan de flest ungdomar i Sverige delta i de fritidsaktiviteter som de vill, samtidigt finns det flera saker som påverkar deras möjligheter (11). Det som nämns som försvårande omständigheter är tid, att aktiviteten varit för svår eller inte varit anpassad, ekonomiska förutsättningar och hur ungdomarna kan ta sig till aktiviteten. Det finns dock grupper som oftare upplever hinder och det är framför allt unga med funktionsnedsättning, unga HBTQ (homosexuella, bisexuella, trans- och queerpersoner) personer samt utrikes födda (11).

Totalt svarade 3015 tjejer och 3153 killar på frågan om de kan delta i de fritidsaktiviteter som de vill i LHU 2020. Av dessa uppgav 2708 tjejer och 2885 killar att de kan delta i de fritidsaktiviteter som de vill.

Det är 9 av 10 elever som uppger att de kan delta i de fritidsverksamheter som de vill delta i, skillnaderna mellan kön och årskurser är små.

Figur 6. Andel elever som kan delta i de fritidsaktiviteter som de vill efter årskurs och kön, LHU 2020

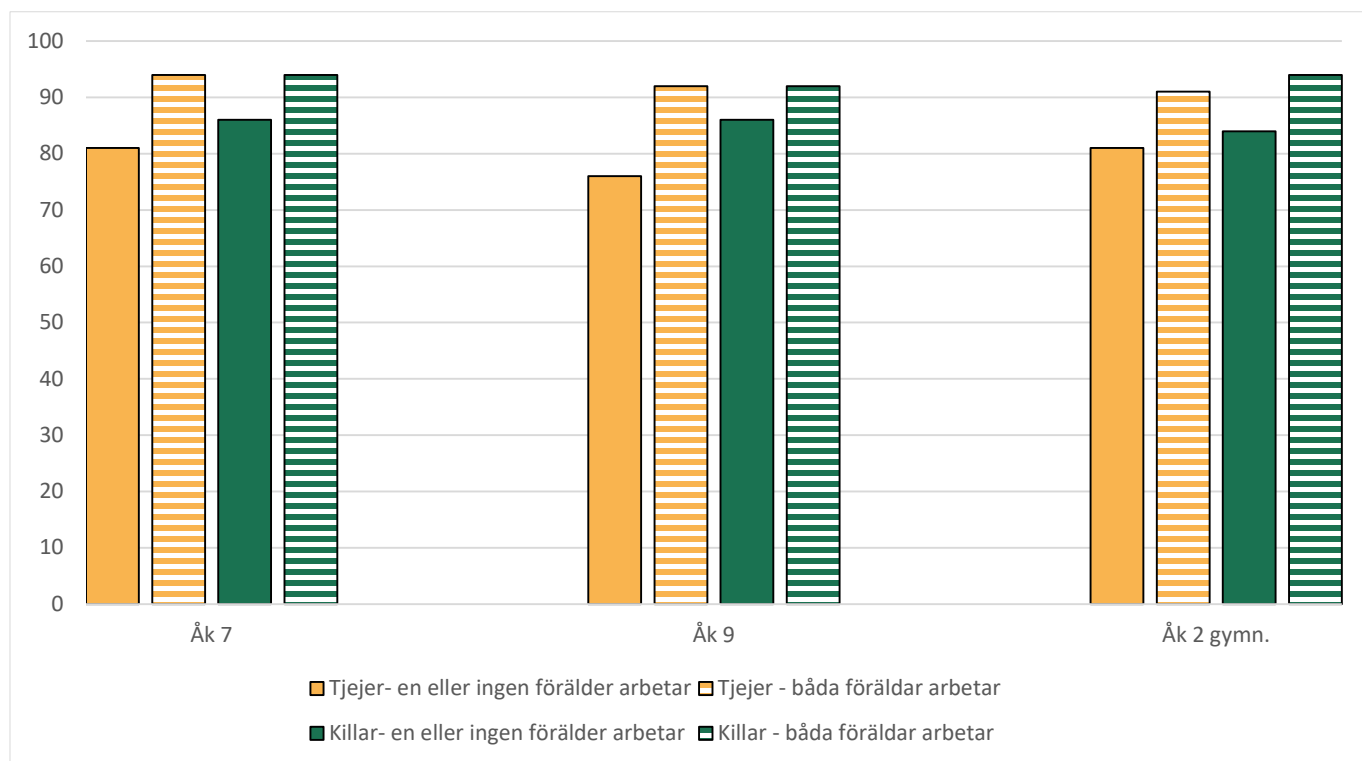

Vid en indelning efter socioekonomi visar resultaten på att fler än 9 av 10 elever vars båda föräldrarna har sysselsättning kan delta i de fritidsaktiviteter de vill. För elever vars en eller båda föräldrarna saknar sysselsättning är motsvarande andel ca 8 av 10. Högst andel som kan delta i de fritidsaktiviteter som de vill finns bland tjejer och killar i årskurs 7 (94 %) samt hos killar i årskurs 2 på gymnasiet (94%) vars båda föräldrar har sysselsättning. Lägst andel (76%) finns bland tjejer i årskurs 9 vars minst en förälder saknar sysselsättning.

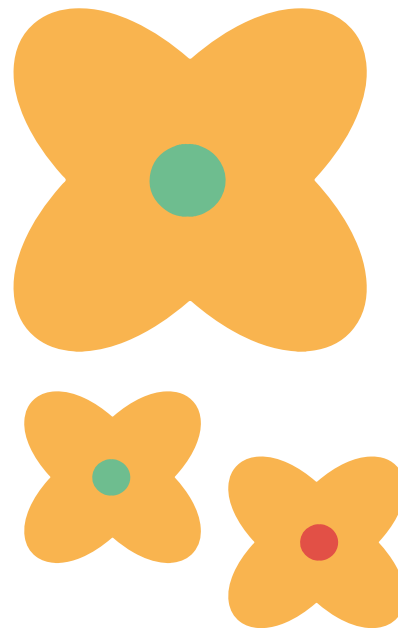
Det finns stora socioekonomiska skillnader för att kunna delta i de fritidsaktiviteter som ungdomarna vill

Vid en uppdelning efter kön och socioekonomi samt indelning efter årskurs visar resultaten på relativt stora skillnader i andelen som kan delta i de fritidsaktiviteter som de vill. Störst skillnad ses bland tjejer i åk 9. I den grupp vars båda föräldrar har sysselsättning så kan 92 procent delta i de fritidsaktiviteter de vill, motsvarande andel är 76 procent bland tjejer vars en eller båda föräldrarna saknar sysselsättning. Det är en skillnad på 16 procentenheter.

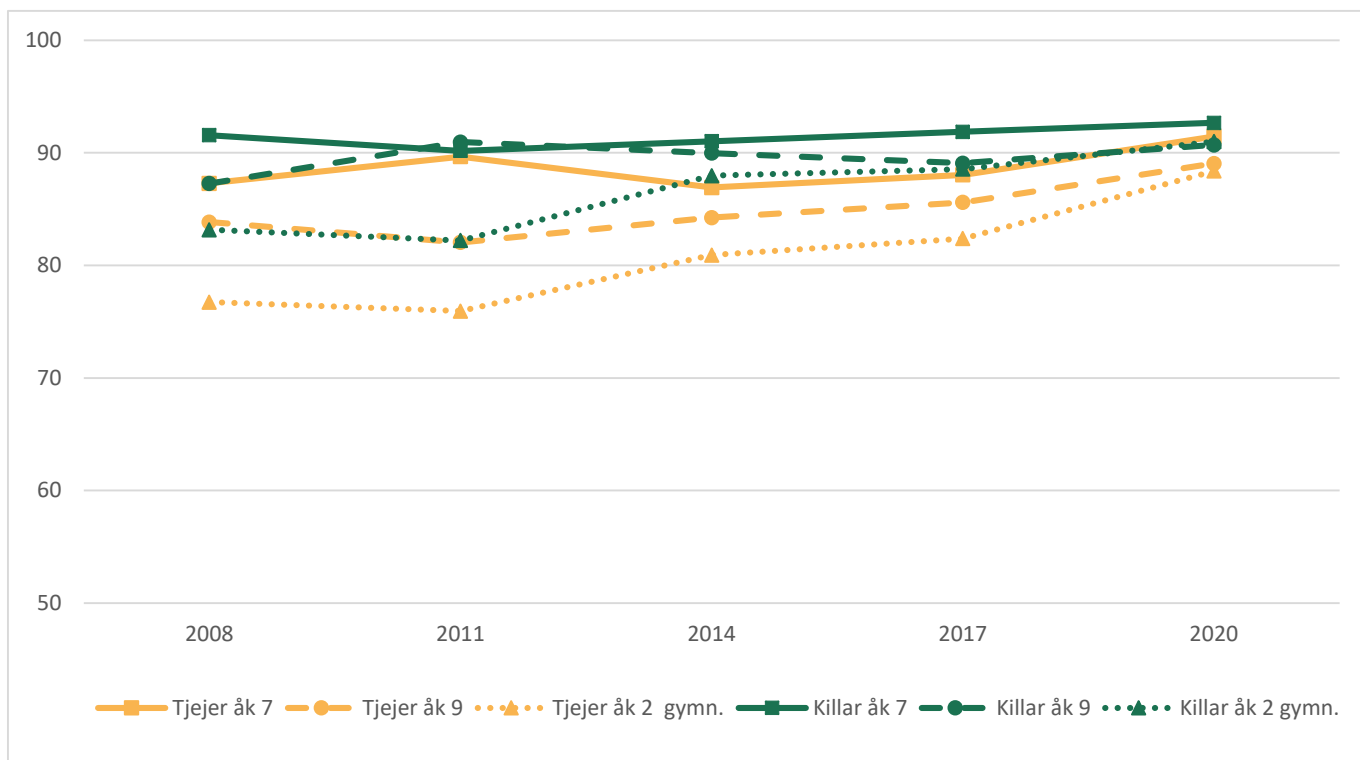
Figur 7. Andel elever som kan delta i de fritidsaktiviteter som de vill uppdelat på årskurs, kön och föräldrarnas sysselsättning, LHU 2020

Mellan åren 2008-2020 har andelen elever som kan delta i de fritidsaktiviteter som de vill stigit. Bland tjejerna ses en signifikant ökning på 7 procentenheter, från 83 till 90 procent år 2020 ($p=0,00$). Bland killarna är motsvarande ökning i andelen som kan delta i de fritidsaktiviteter som de vill 5 procentenheter, från 87 procent till 92 procent ($p=0,00$).

Figur 8. Andel elever som kan delta i de fritidsaktiviteter som de vill efter årskurs och kön, LHU 2008-2020

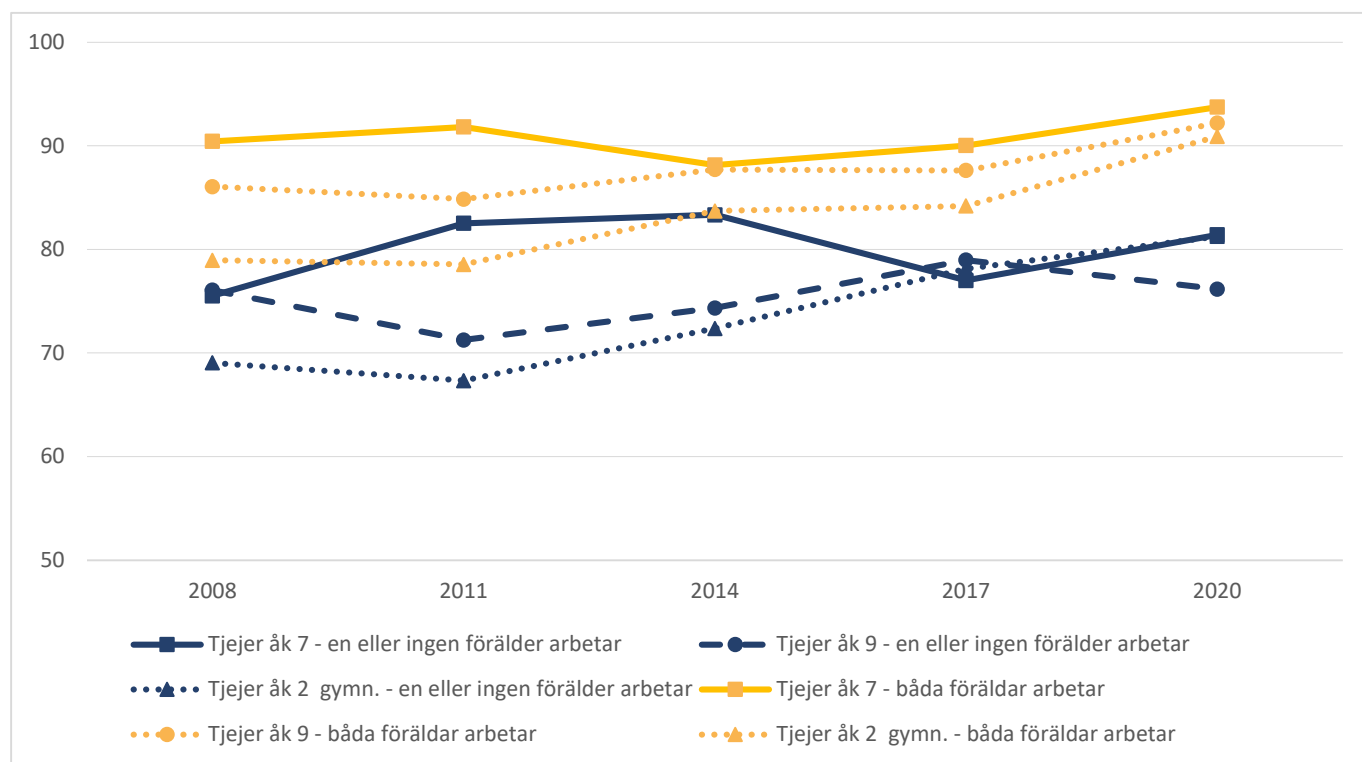

*Observera att skalan i denna figur går från 50-100 %.

Andelen som kan delta i de fritidsaktiviteter som den vill har stigit signifikant i de båda socioekonomiska grupperna. Bland tjejer vars en eller båda föräldrar saknar sysselsättning steg andelen som kan delta i de fritidsaktiviteter som den vill från 74 till 80 procent mellan åren 2008 och 2020 ($p=0,00$). Motsvarande ökning i gruppen tjejer vars båda föräldrar har sysselsättning var från 85 till 93 procent ($p=0,00$).

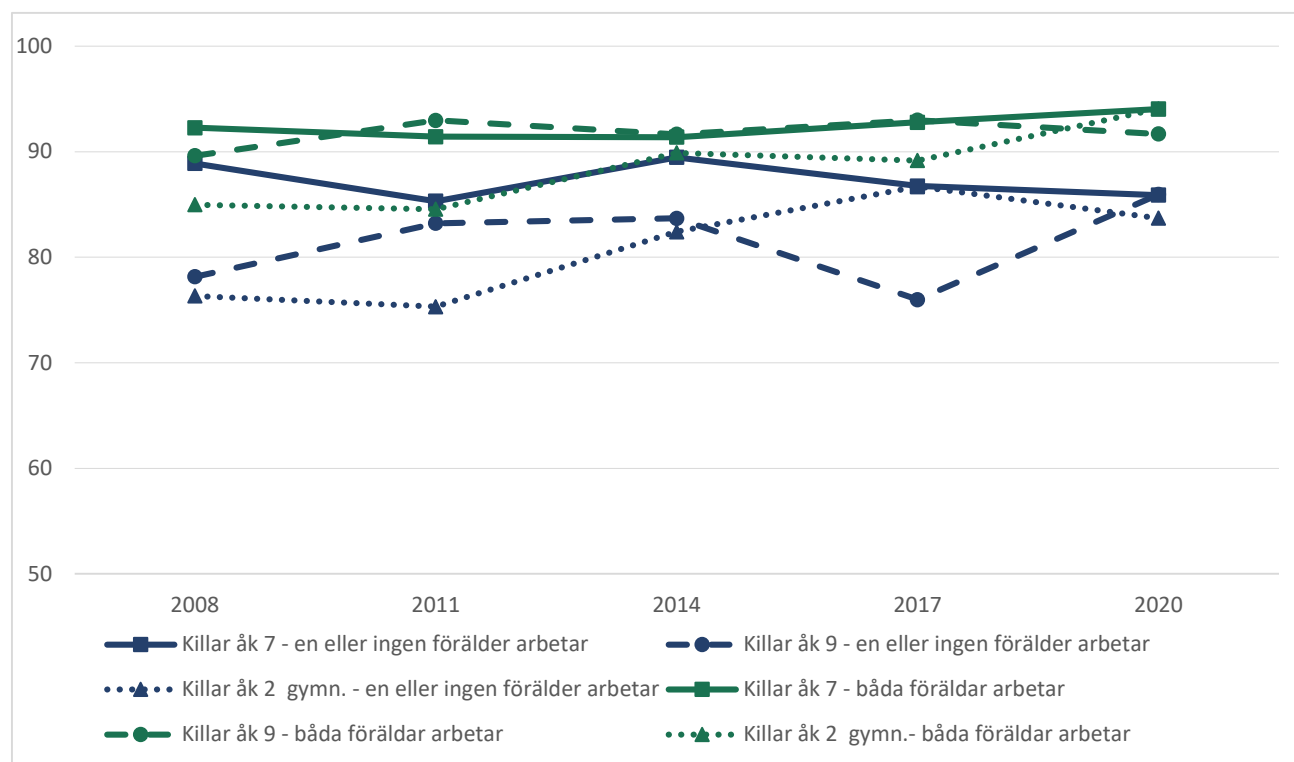
Figur 9. Andel tjejer som kan delat i de fritidsaktiviteter som de vill efter årskurs och kön, LHU 2008-2020

*Observera att skalan i denna figur går från 50-100 %.

Mellan åren 2008 och 2020 visar resultaten på signifikanta skillnader i andelen killar som kan delta i de fritidsaktiviteter som de vill. Bland killar vars en eller båda föräldrarna saknar sysselsättning steg andelen som kan delta i de fritidsaktiviteter som de vill med 4 procentenheter mellan åren 2008- 2020, från 81 till 85 procent ($p=0,05$). Bland killar vars båda föräldrar har sysselsättning steg andelarna från 89 till 93 procent ($p=0,00$).

Figur 10. Andel elever som kan delat i de fritidsaktiviteter som de vill efter årskurs och föräldrarnas sysselsättning, LHU 2008-2020

*Observera att skalan i denna figur går från 50-100 %.

2.3 Är med i en förening/organisation

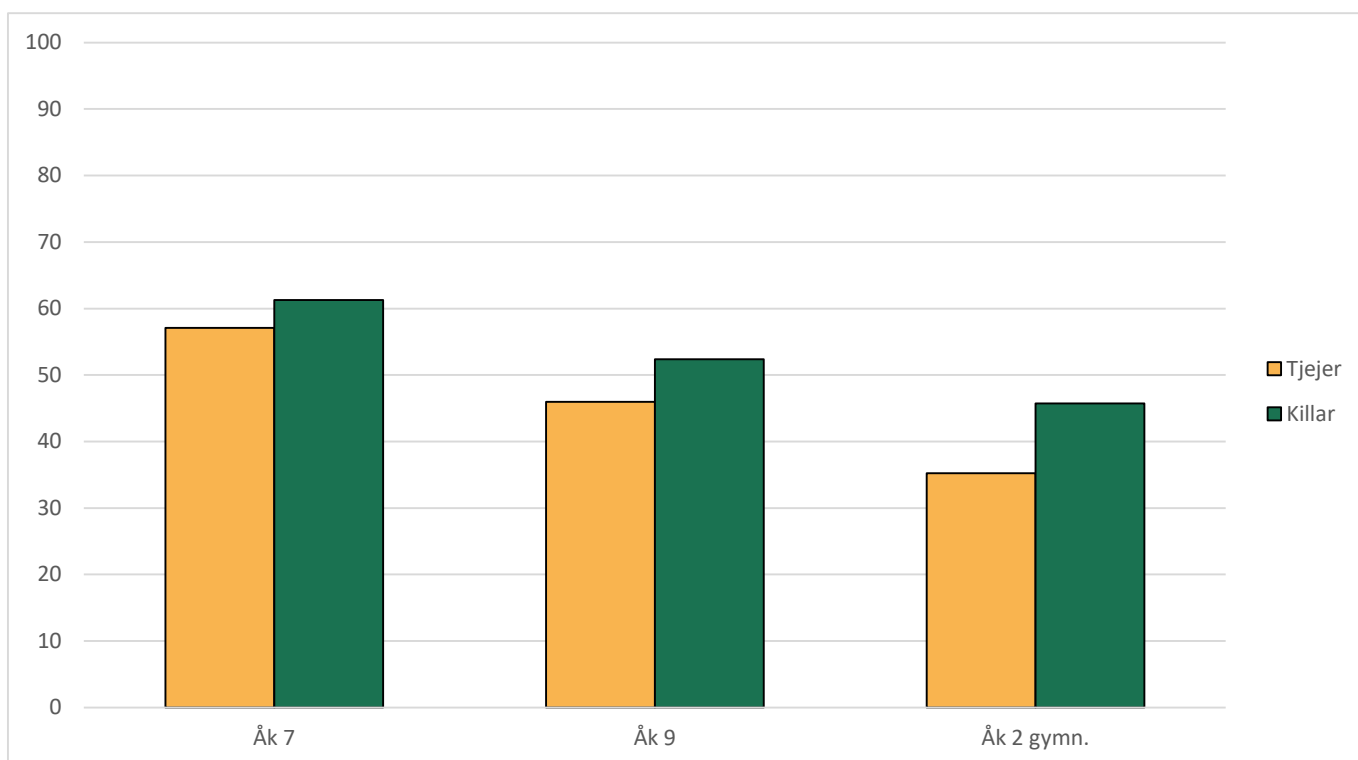
Fritidens kan ägnas åt spontant umgänge med vänner och att delta i flera olika typer av organiserade aktiviteter (8). Att vara engagerad och delta i en förening kan bland annat bidra till goda vuxenrelationer, socialt engagemang och utveckling på andra områden än skolans (10). I Sverige har andelen unga som är medlemmar i en förening eller som uppger att de har ett intresse för föreningsmedlemskap minskat de senaste åren (12).

Totalt svarade 2979 tjejer och 3124 killar på frågan om de är med i en förening/organisation i LHU 2020. Av dessa uppgav 1413 tjejer och 1673 killar att de är med i en förening/organisation.

Totalt är det hälften av eleverna som är med i någon förening. Vid en indelning efter kön svarar 47 procent av tjejerna och 54 procent av killarna att de är med i någon förening.

Andelen elever som är med i någon förening sjunker med stigande ålder från 59 procent i årskurs 7 till 41 procent bland elever i årskurs 2 på gymnasiet.

Figur 11. Andel elever som är med i en förening* efter årskurs och kön, LHU 2020

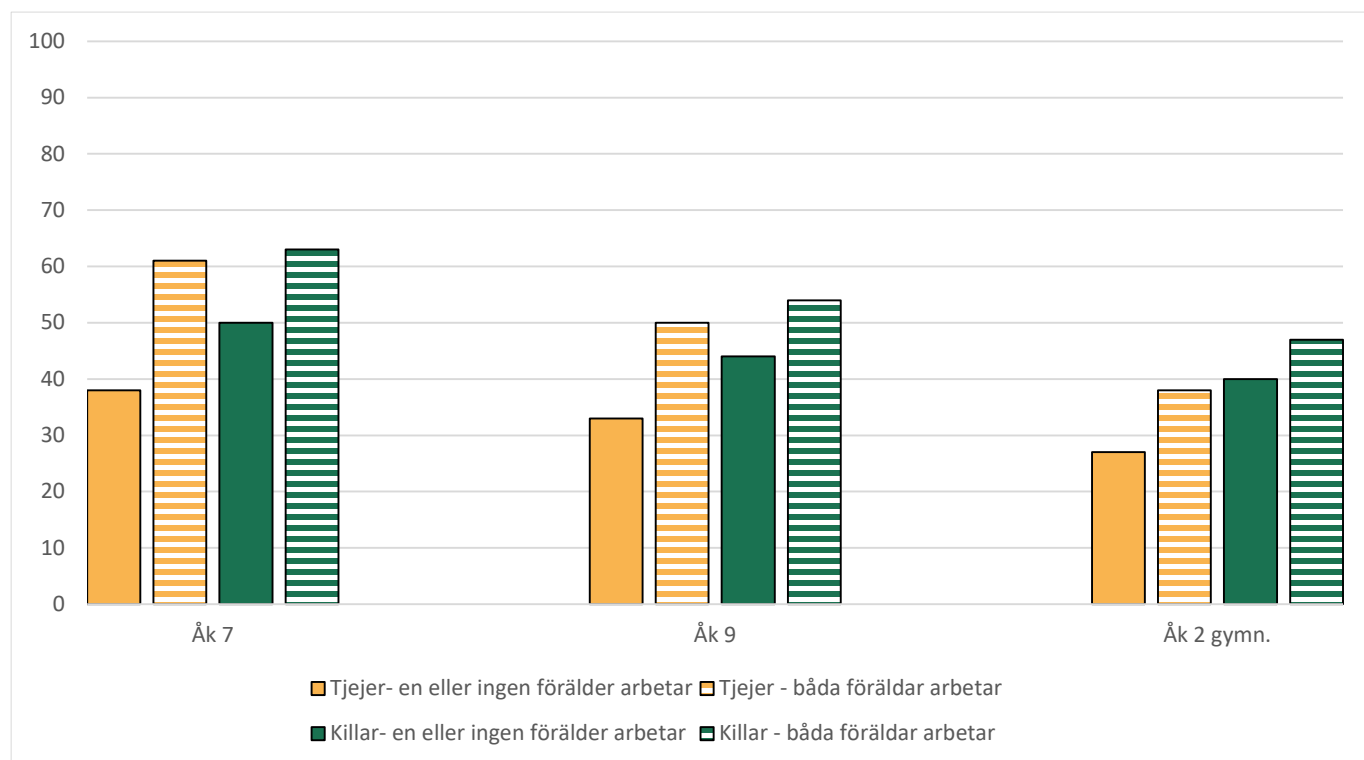

* Förening/organisation.

Totalt sett är det en högre andel elever vars båda föräldrar har sysselsättning som är med i en förening jämfört med elever vars en eller båda föräldrar saknar sysselsättning, 52 respektive 38 procent. Högst andel elever som är med i en förening finns bland tjejer och killar i årskurs 7 vars båda föräldrar har sysselsättning, 61 respektive 63 procent.

Lägst andel finns bland tjejer årskurs 2 på gymnasiet (27%) vars minst en förälder saknar sysselsättning.

Figur 12. Andel elever som är med i en förening* uppdelat på årskurs, kön och föräldrarnas sysselsättning, LHU 2020

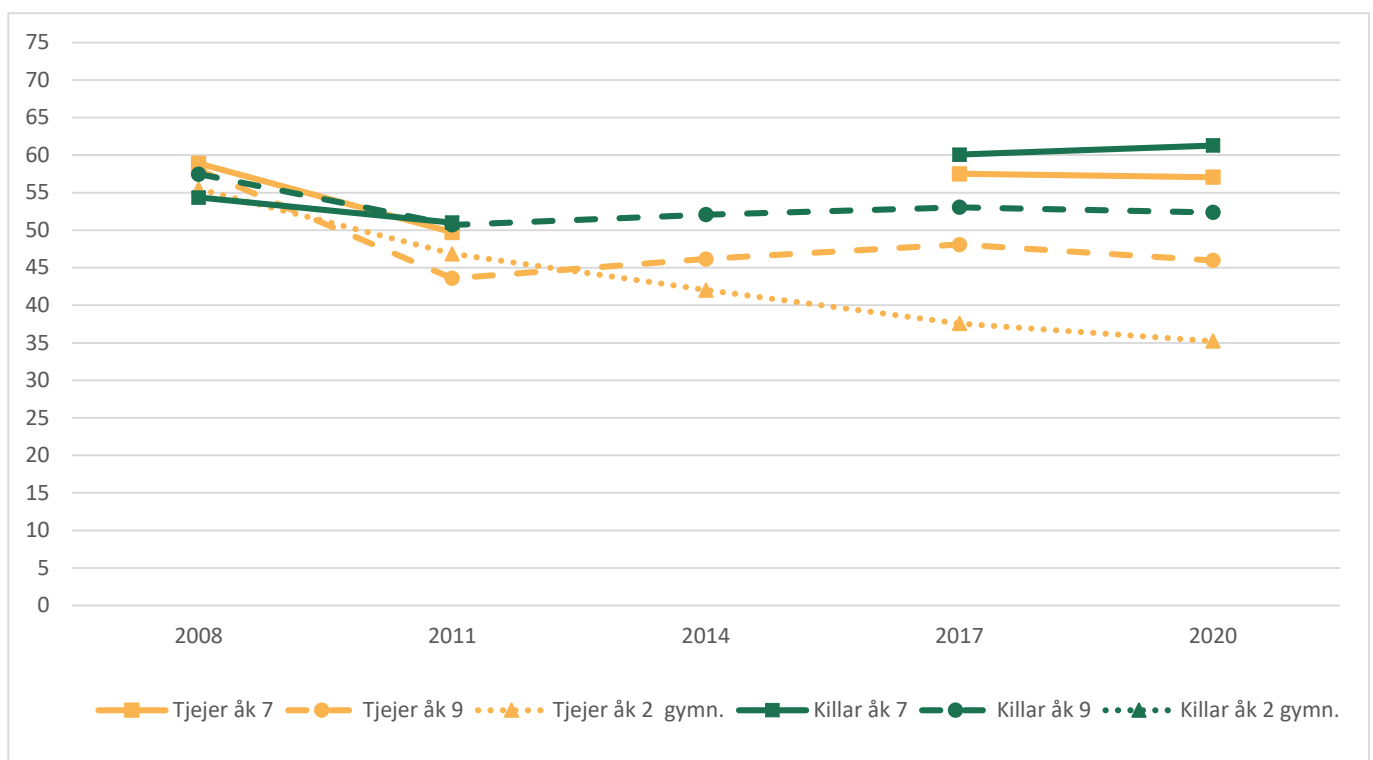

* Förening/organisation.

Mellan åren 2008-2020 har andelen elever som är med i en förening sjunkit. Bland tjejer minskade den totala andelen som är med i en förening med 9 procentenheter, från 58 till 47 procent ($p=0,00$). Bland killarna minskade motsvarande andelar från 57 till 54 procent ($p=0,01$). Dessa skillnader är statistiskt signifikanta.

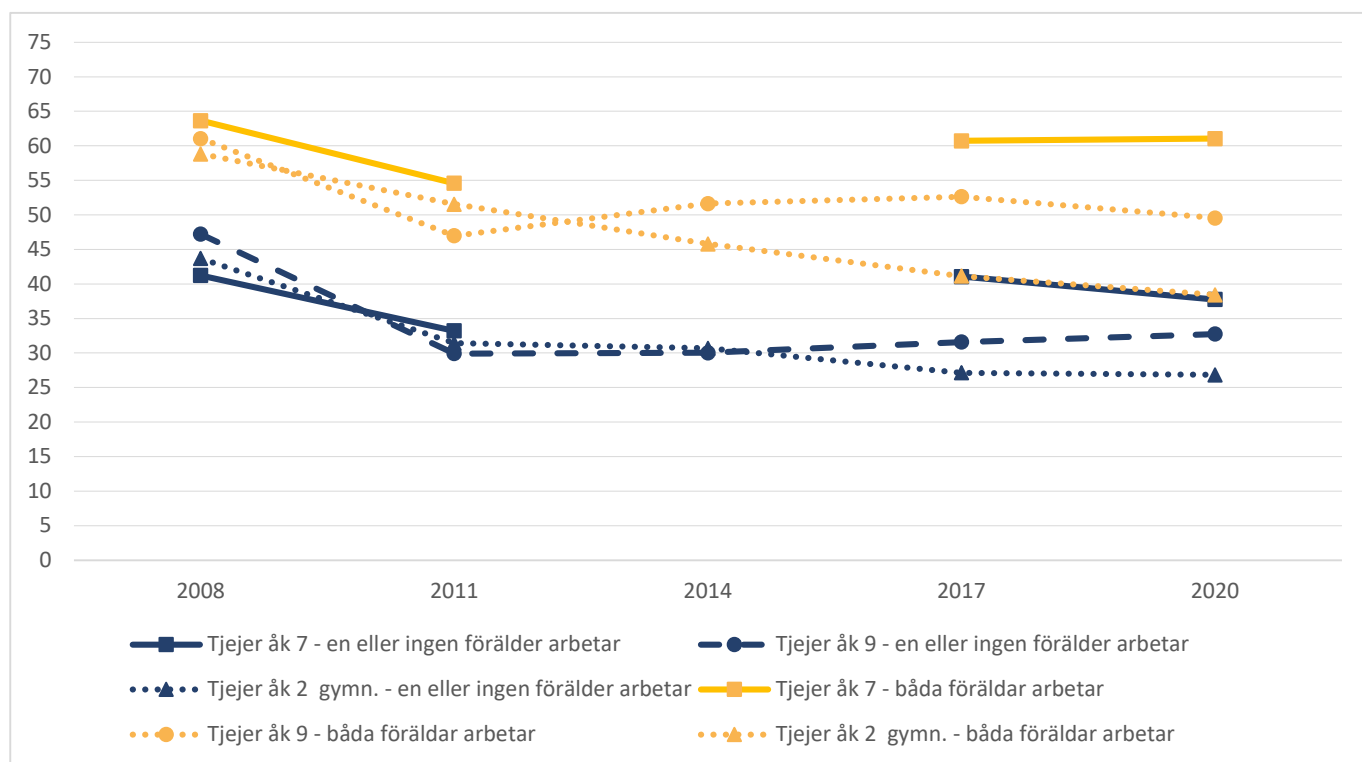
Figur 13. Andel elever som är med i en förening* efter årskurs och kön, LHU 2008-2020

* Förening/organisation. Data saknas för elever i årskurs 7 för år 2014. Observera att skalan i denna figur går från 0-75%.

Efter uppdelning på föräldrarnas sysselsättning ses sjunkande trender över tid, när det gäller andelen tjejer som är med i en förening. Bland tjejer vars en eller båda föräldrar saknar sysselsättning sjönk andelen som är med i en förening med 12 procentenheter mellan åren 2008-2012, från 44 till 32 procent ($p=0,00$). Bland tjejer vars båda föräldrar har sysselsättning sjönk andelen som är med i en förening från 9 procentenheter, från 61 till 52 procent ($p=0,00$). Dessa skillnader är statistisk säkerställda.

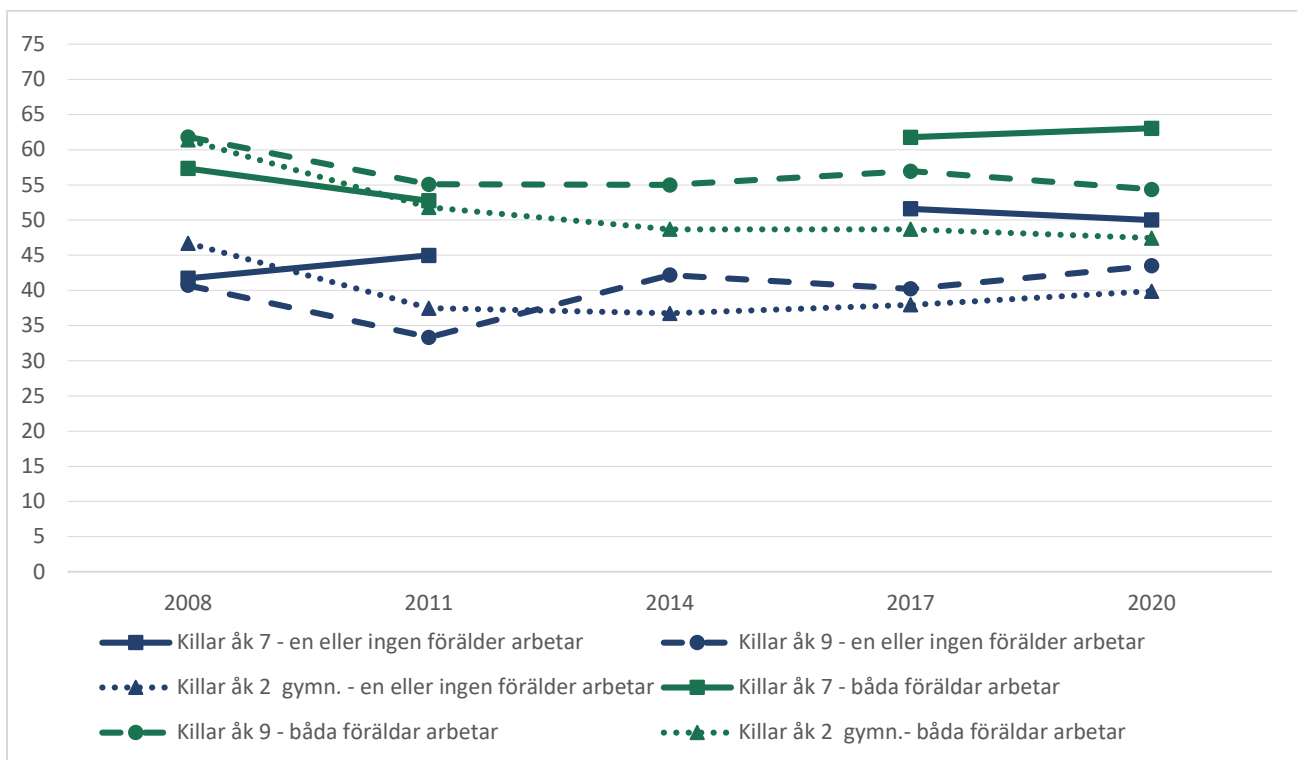
Figur 14. Andel tjejer som är med i en förening* efter årskurs och föräldrarnas sysselsättning, LHU 2008-2020

* Förening/organisation. Data saknas för elever i årskurs 7 för år 2014. Observera att skalan i denna figur går från 0-75%.

Andelen killar som är med i en förening har minskat lite över tid, i gruppen vars båda föräldrar har sysselsättning. I denna grupp var det 60 procent som var med i en förening år 2008 och 56 procent år 2020 ($p=0,00$). I gruppen killar vars en eller båda föräldrar saknar sysselsättning ses inga skillnader i andelen föreningsaktiva över tid.

Figur 15. Andel killar som är med i en förening* efter årskurs och föräldrarnas sysselsättning, LHU 2008-2020

* Förening/organisation. Data saknas för elever i årskurs 7 för år 2014. Observera att skalan i denna figur går från 0-75%.

3. Socialt stöd

Positiva egenskaper i en vänskapsrelation som kamratskap, trygghet och stöd kan kopplas samman med hög grad av självkänsla (13) och goda föräldrarelationer minskar till exempel risken för flera hälsoproblem och riskbeteenden (8). Det sociala stöd som kompisar ger, kan ge skydd mot känslor av ensamhet och bidra till att reducera stress då dessa relationer tillåter olika känslomässiga utlopp (13).

Svenska ungdomar som upplever att de har starka och bra sociala relationer har ofta bättre psykisk hälsa än jämnåriga som har ett svagare socialt nätverk (14). Goda sociala relationer är därför en viktig del av barns och ungas levnadsförhållanden (15). Viktigt att komma ihåg är att alla tonåringar inte är lika och en del har inte behov av att ”hänga” med sina kompisar. Så länge som ensamheten inte är påtvingad är det inget som behöver vara oroande. Det är också viktigt att veta att man inte måste träffas i verkliga livet för att umgås. I dag umgås många barn och unga via olika digitala medier, vilket gör det möjligt att umgås trots att man kanske bor långt ifrån varandra (16).

I Liv & hälsa ung ställer vi frågor om elevernas sociala stöd och nedan redovisas resultaten för om eleverna har någon kompis som de kan prata om allt med, om de kan prata med sin mamma/vårdnadshavare om saker som bekymrar dem och om de kan prata med sin pappa/vårdnadshavare om saker som bekymrar dem.

3.1 Ha en kompis som man kan ”prata om allt med”

I tonåren blir kompisar väldigt viktiga för många ungdomar och de mår bra av att vara med sina vänner för att till exempel känna att de hör samman med andra (16). Många barn och ungdomar har vänner, till exempel klasskamrater (17). Det är också vanligt att barn och unga olika vänskapsrelationer under olika perioder i livet, men det är med nära kompisar som barn och unga många gånger skapar en ömsesidig förtrolighet med (17).

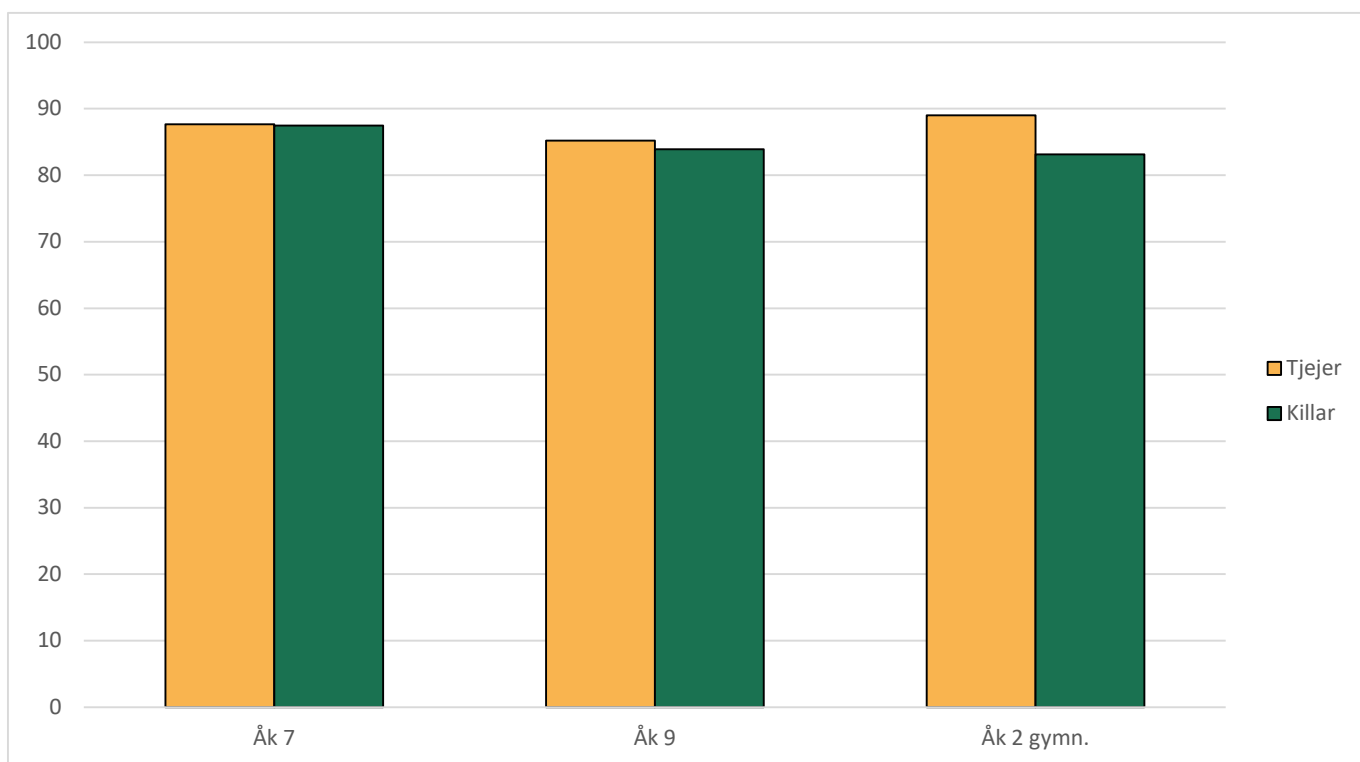
Totalt svarade 2913 tjejer och 2383 killar på frågan om de har en kompis som de kan prata om allt med i LHU 2020. Av dessa uppgav 2541 tjejer och 2535 killar att ha en kompis som de kan prata om allt med.

Närmare 9 av 10 elever (86 %) uppger att de har minst en kompis som de kan prata om allt med. Skillnaderna mellan könen och är totalt sett små, 87 procent bland tjejer och 85 procent bland killar.

Vid en indelning efter kön och ålder visar resultaten på relativt små skillnader mellan tjejer och killar i åk 7 och 9 i grundskolan. För eleverna i åk 2 på gymnasiet är skillnader mellan könen något större. I denna årskurs svarar 89 procent av tjejerna och 83 procent av killarna att de har en kompis som de kan prata om allt med.

Figur 16. Andel elever som har en kompis som de kan prata om allt med* efter årskurs och kön, LHU 2020

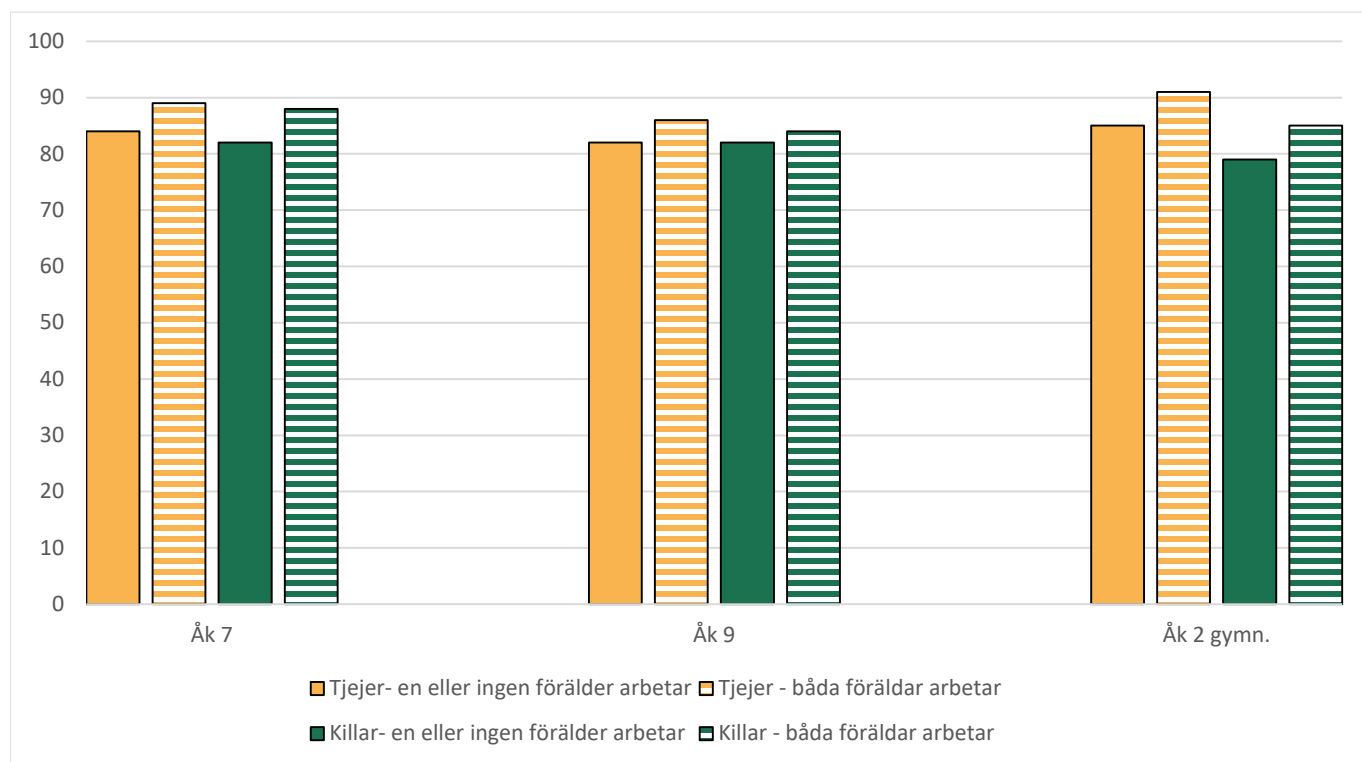

* Har minst en kompis som de kan prata om allt med.

Vid en indelning efter socioekonomi visar resultaten att 87 procent av elever vars båda föräldrar har sysselsättning och 82 procent av eleverna vars minst en förälder saknar sysselsättning har en kompis de kan prata om allt med.

Vid en indelning efter kön och socioekonomi svarar totalt 88 procent av tjejerna och 86 procent av killarna vars båda föräldrar har sysselsättning att de har någon kompis de kan prata om allt med. Motsvarande andel bland tjejer och killar vars en eller båda föräldrarna saknar sysselsättning är 83 respektive 81 procent.

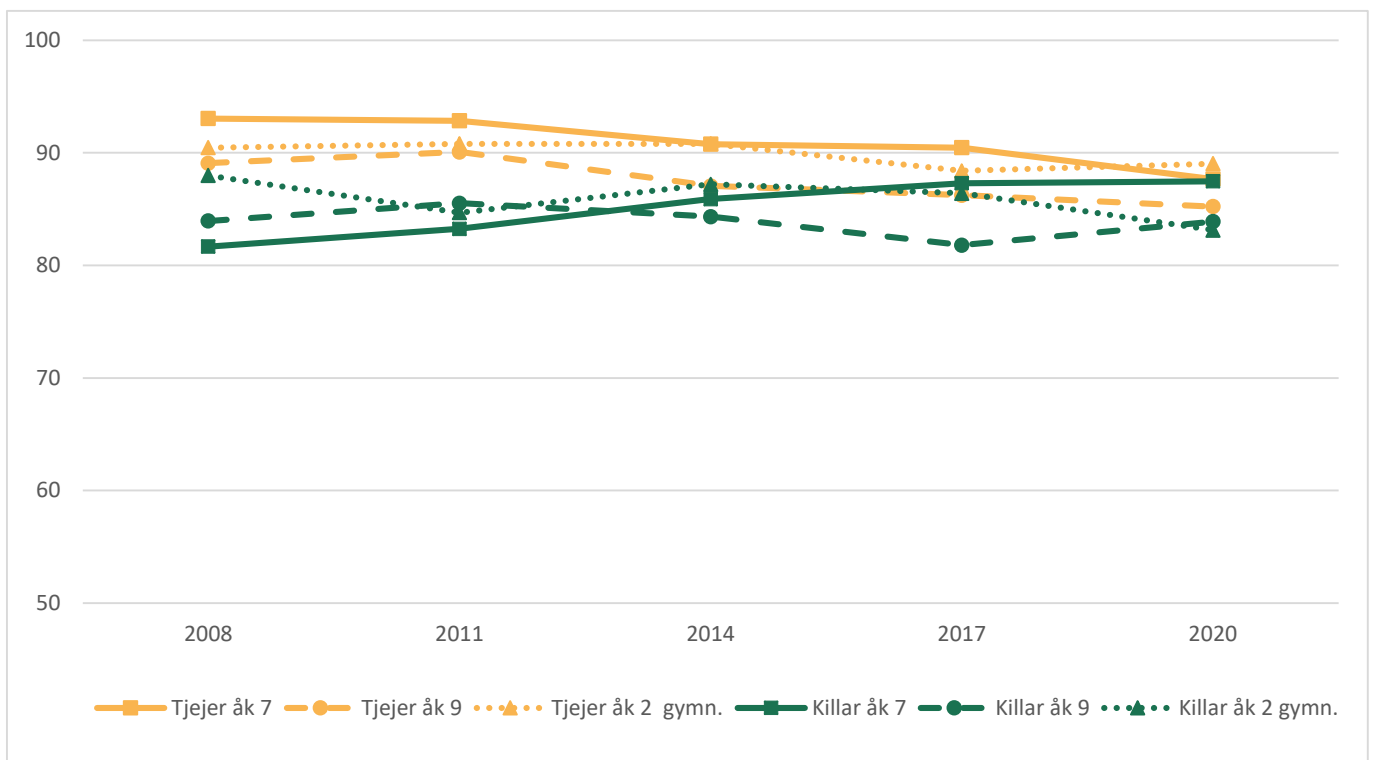
Figur 17. Andel elever som har en kompis som de kan prata om allt med* uppdelat på årskurs, kön och föräldrarnas sysselsättning, LHU 2020

* Har minst en kompis som de kan prata om allt med.

Mellan åren 2008 och 2020 har den totala andelen tjejer som har en kompis som de kan prata om allt med minskat lite, från 91 till 87 procent ($p=0,00$). Bland killarna ses inga signifikanta förändringar över tid, när det gäller andelen som har en kompis som de kan prata om allt med, andelarna är 84 och 85 procent.

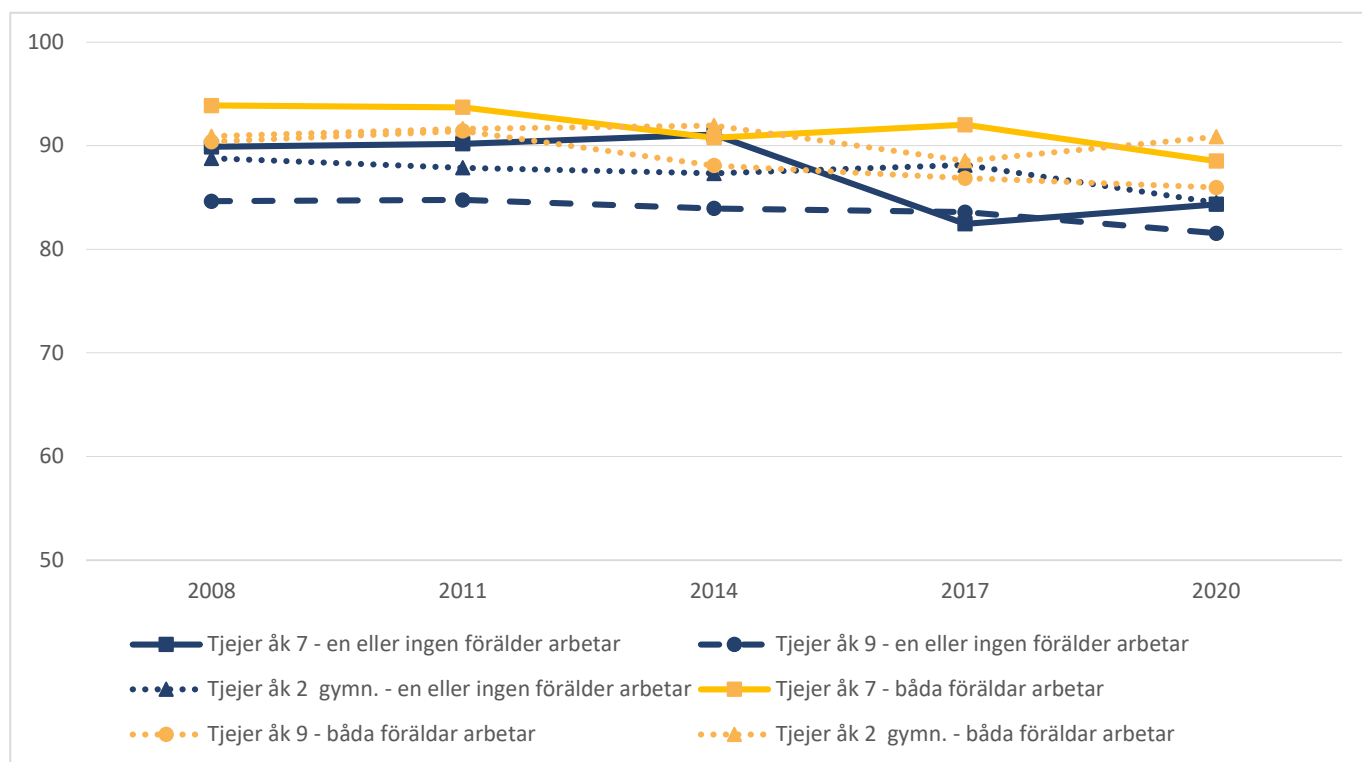
Figur 18. Andel elever som har en kompis som de kan prata om allt med* efter årskurs och kön, LHU 2008-2020

* Har minst en kompis som de kan prata om allt med. Observera att skalan i denna figur går från 50-100 %.

Efter uppdelning på föräldrarnas sysselsättning ses att andelen tjejer som har en kompis som de kan prata om allt med har minskat över tid i bägge grupperna. Bland tjejer vars en eller båda föräldrar saknas sysselsättning sjönk andelen som har en kompis de kan prata om allt med från 88 till 84 procent ($p=0,03$) mellan åren 2008 och 2020. Bland tjejer vars båda föräldrar har arbete var motsvarande minskning från 92 till 88 procent, när det gäller andelen som har en kompis som de kan prata om allt med.

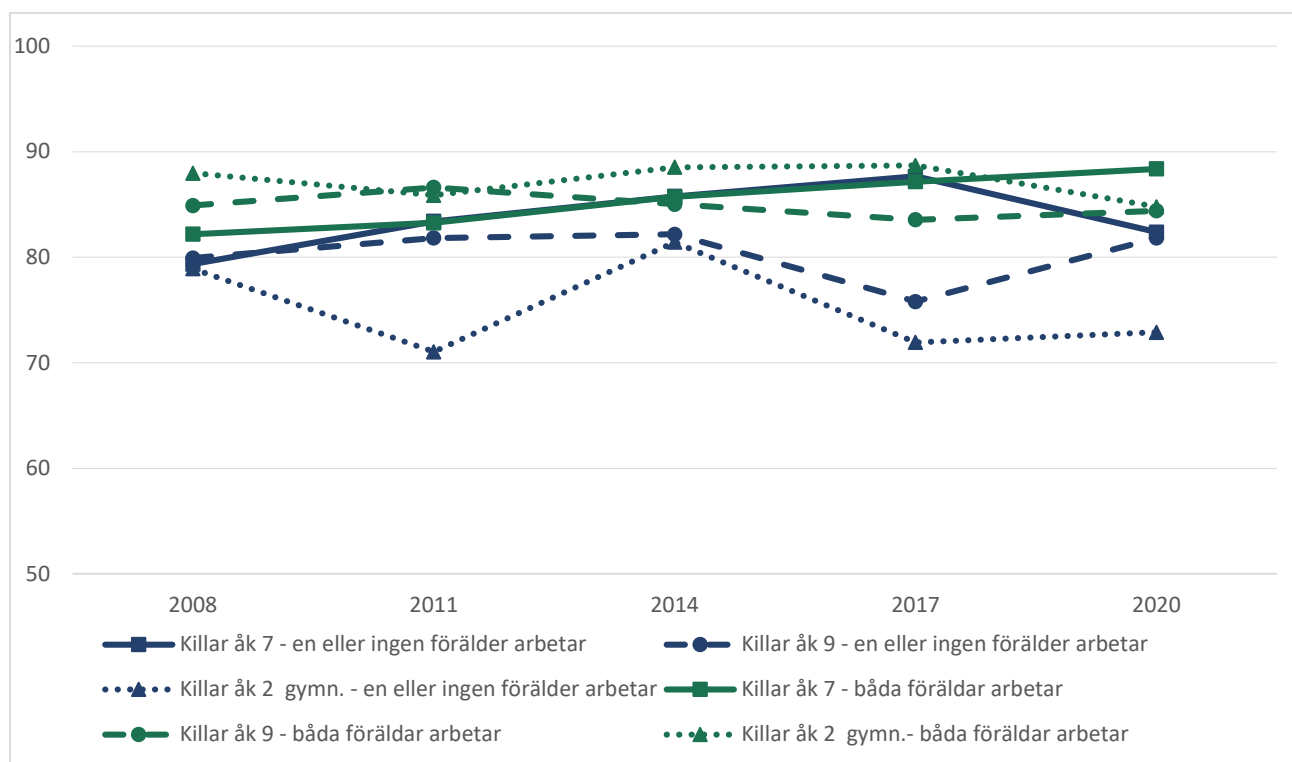
Figur 19. Andel tjejer som har en kompis som de kan prata om allt med* efter årskurs och föräldrarnas sysselsättning, LHU 2008-2020

* Har minst en kompis som de kan prata om allt med. Observera att skalan i denna figur går från 50-100 %.

Bland killarna ses inga statistiska skillnader över tid i andelen som har en kompis de kan prata om allt med, efter uppdelning på föräldrarnas socioekonomi. Den totala andelen som hade en kompis som de kunde prata om allt med var 83 och 81 procent i gruppen killar vars en eller båda föräldrar saknar sysselsättning. I gruppen killar vars båda föräldrar har sysselsättning var andelen motsvarande andel 85 procent år 2018 och 86 procent år 2020.

Figur 20. Andel killar som har en kompis som de kan prata om allt med* efter årskurs och föräldrarnas sysselsättning, LHU 2008-2020

* Har minst en kompis som de kan prata om allt med. Observera att skalan i denna figur går från 50-100 %.

3.2 Socialt stöd från föräldrar/vårdnadshavare

Starka familjeband och att ha stöd från sina föräldrar har en positiv inverkan på tonåringarnas välbefinnande (18). Till exempel är psykosomatiska symtom vanligare bland elever som uppger att de har svårt för att prata med en eller båda sina föräldrar om saker som bekymrar dem (19) samtidigt som goda relationer till föräldrarna minskar risken för flera olika hälsoproblem och riskbeteenden (8).

Resultat från undersökningen Skolbarns hälsovanor visar att andelen barn och unga som kan prata med sin mamma om problem har varit hög under en lång tid i Sverige.

Samma undersökning visar dessutom att andelen barn och unga som kan prata med sin pappa ökar, särskilt bland flickor (19). En viktig förklaring till detta är bland annat svenska pappors relativa höga uttag av föräldraledighet som därmed bidragit till att de blivit mer delaktiga i sina barns uppväxt (18).

I Liv & hälsa ung undersökningen frågar vi eleverna om de kan prata med sin mamma/vårdnadshavare eller pappa/vårdnadshavare om saker som bekymrar dem. I denna rapport använder vi begreppen ”mamma” och ”pappa” för att beskriva de vuxna som finns i ungas närhet.

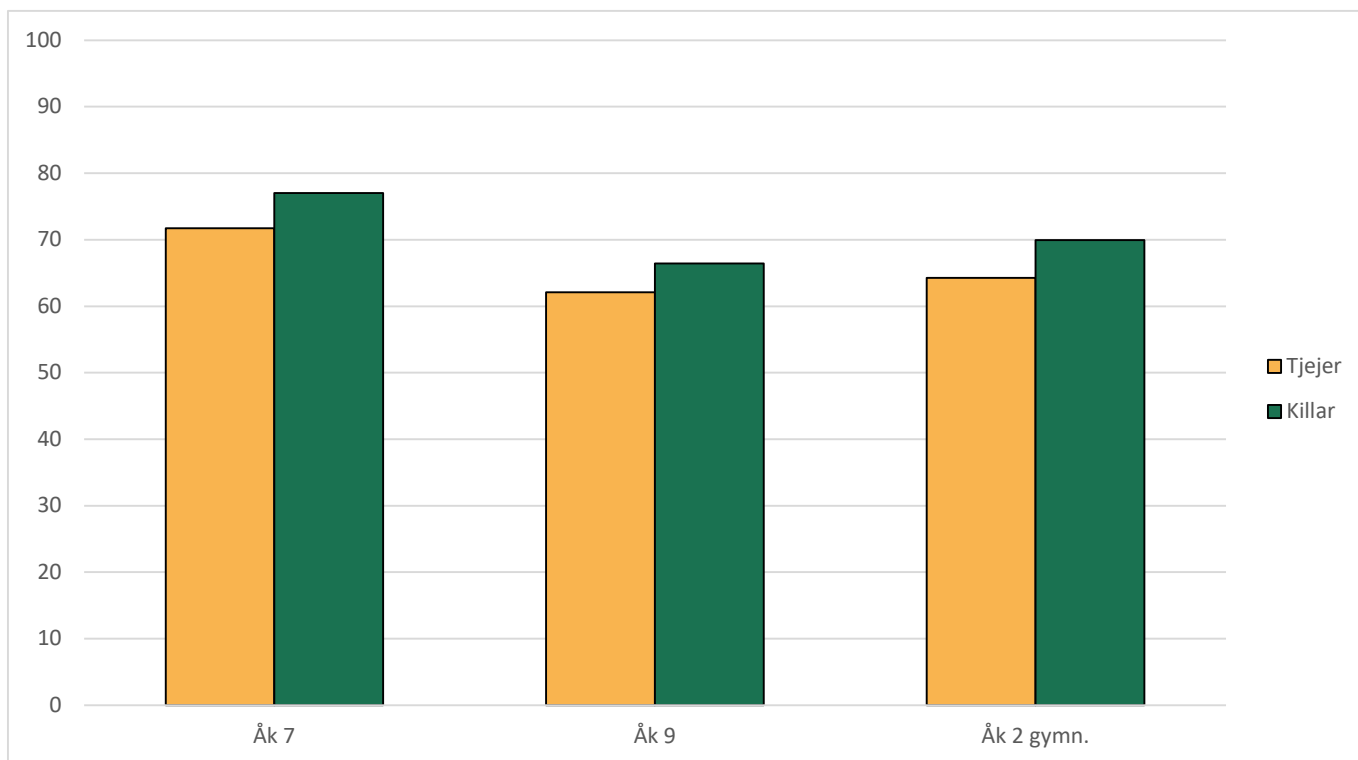
3.2.1 Kan prata förtroligt med mamma om saker som bekymrar

Totalt svarade 3051 tjejer och 3194 killar på frågan om de kan prata om saker som bekymrar dem med sin mamma i LHU 2020. Av dessa uppgav 2029 tjejer och 2279 killar att de har lätt för att prata med sin mamma om saker som bekymrar dem.

De flesta eleverna i åk 7,9 och 2 på gymnasiet (69 %) uppger att de har lätt att prata med sin mamma om saker som bekymrar dem. Vid en indelning efter årskurs visar resultaten att en högre andel elever i årskurs 7 (74%) kan prata med sin mamma om sina bekymmer, jämfört med elever i årskurs 9 (64%) och 2 på gymnasiet (67%).

Resultaten visar också att en lägre andel tjejer (67 %) jämfört med killarna (71%) har lätt prata med sin mamma om saker som bekymrar dem.

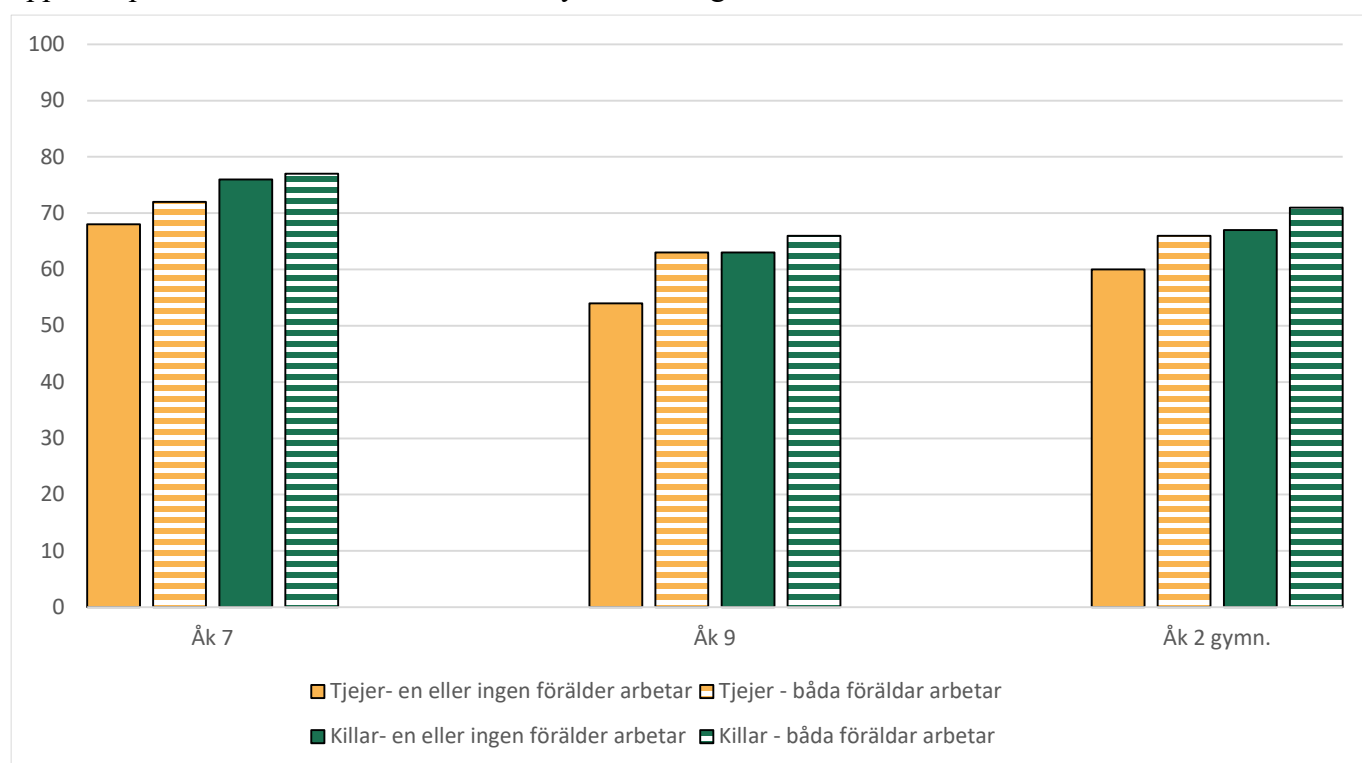
Figur 21. Andel elever som kan prata med sin mamma/vårdnadshavande om saker som bekymrar dem, efter årskurs och kön, LHU 2020

Vid en indelning efter socioekonomi visar resultaten att en högre andel elever vars båda föräldrar har sysselsättning (69%) kan prata med sin mamma om saker som bekymrar dem, jämfört med elever vars en eller båda föräldrar saknar sysselsättning (65%).

Vid en indelning efter kön och socioekonomi svarar totalt 67 procent av tjejerna och 71 procent av killarna vars båda föräldrar har sysselsättning att de kan prata med sin mamma om saker som bekymrar dem. Motsvarande andel bland tjejer och killar vars en eller båda föräldrarna saknar sysselsättning är 61 respektive 69 procent.

Figur 22. Andel elever som kan prata med sin mamma/vårdnadshavande om saker som bekymrar dem, uppdelat på årskurs, kön och föräldrarnas sysselsättning, LHU 2020

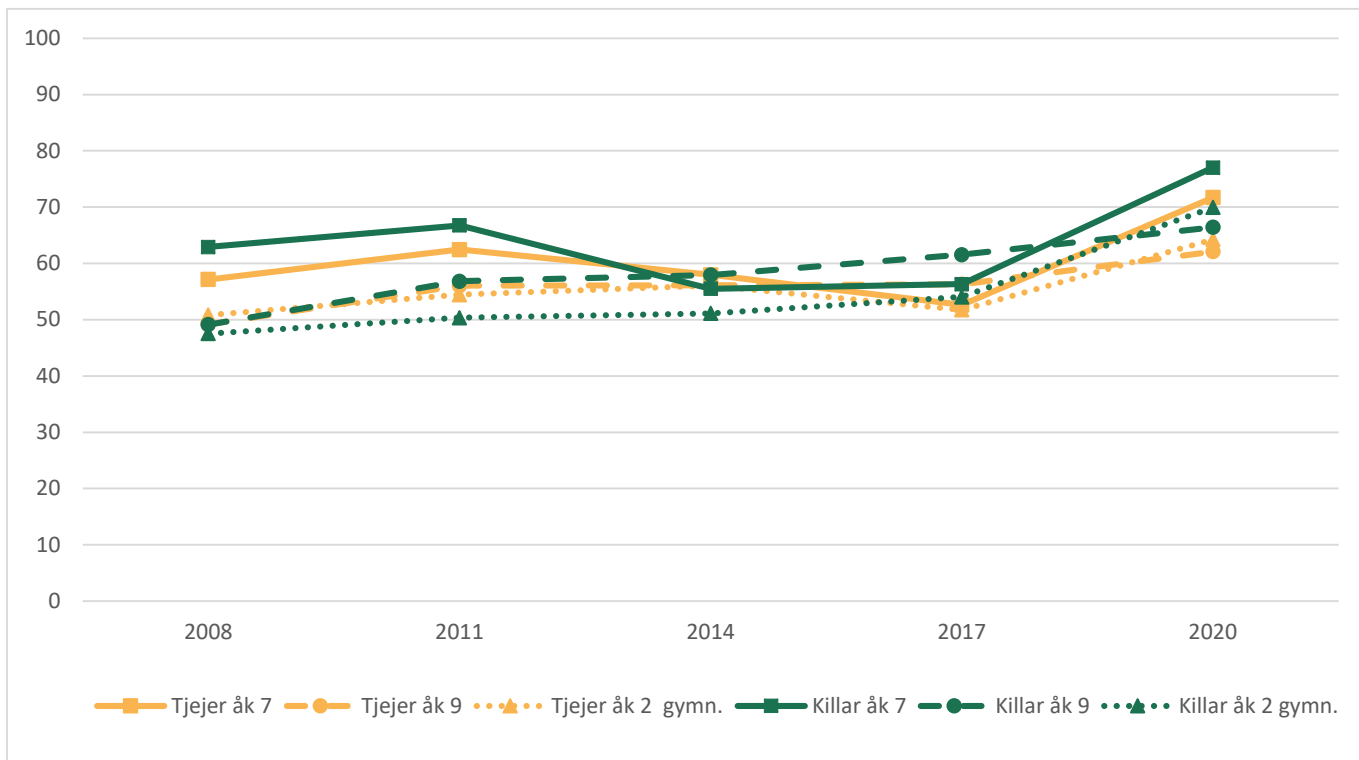

Mellan åren 2008 och 2020 har andelen tjejer och killar som kan prata med sin mamma stigit signifikant. Bland tjejer har den totala andelen som kan prata med sin mamma ökat med 15 procentenheter, från 52 till 67 procent ($p=0,00$). Bland killarna steg den totala andelen som kan prata med sin mamma med 18 procentenheter, från 53 till 71 procent ($p=0,00$).

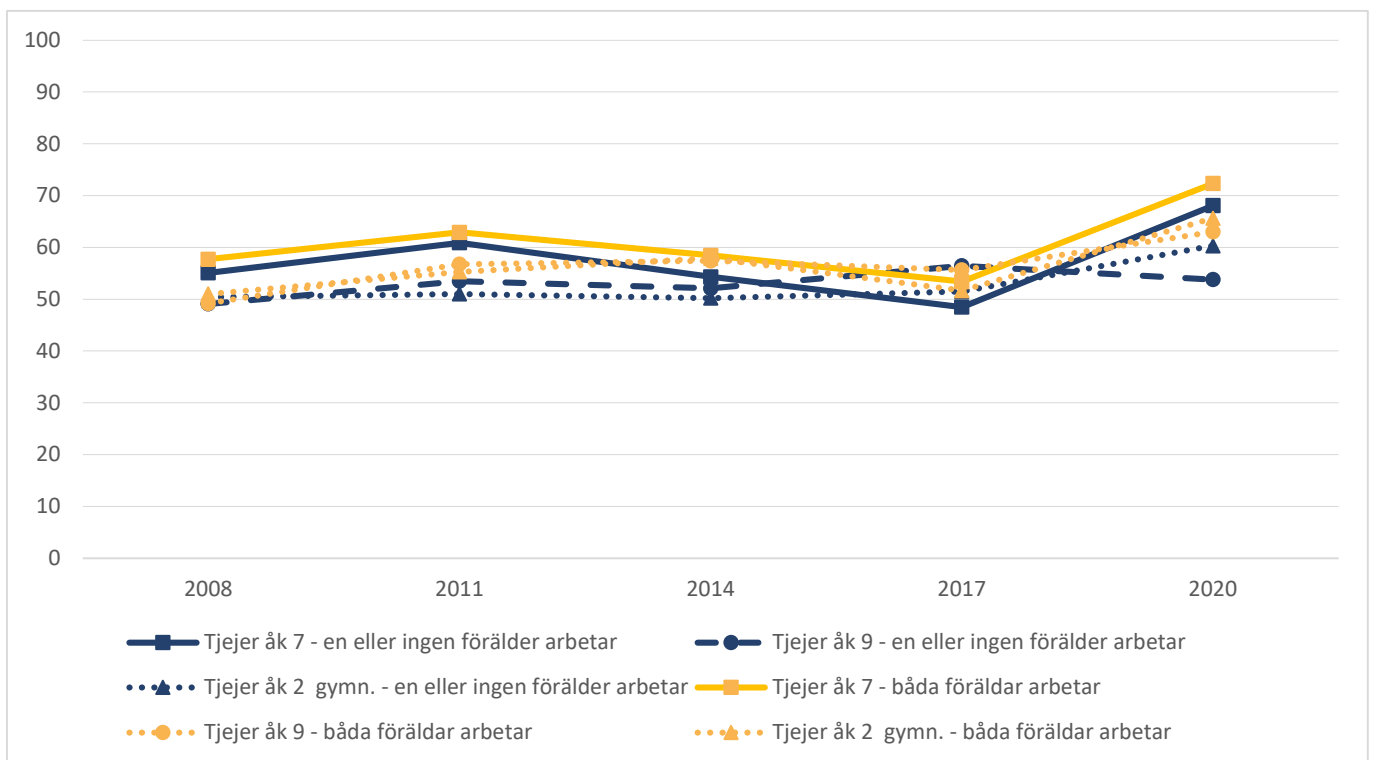
Andelen elever som kan prata med sin mamma om saker som bekymrar dem, har stigit kraftigt över tid.

Figur 23. Andel elever som kan prata med sin mamma/vårdnadshavande om saker som bekymrar dem, efter årskurs och kön, LHU 2008-2020

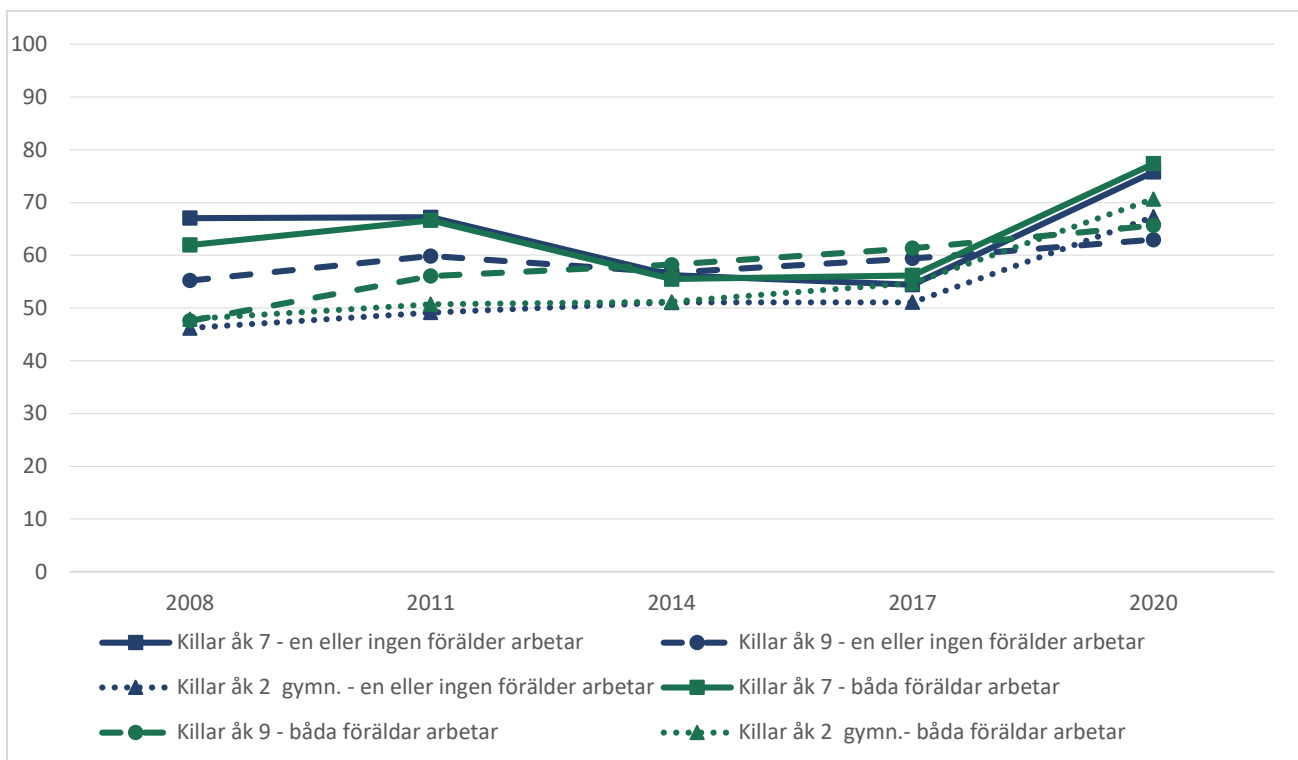
Efter uppdelning på socioekonomi ses att andelen tjejer som kan prata med sin mamma har stigit signifikant. Bland tjejer vars en eller båda föräldrar saknar sysselsättning steg andelen som kan prata med sin mamma från 51 till 61 procent ($p=0,00$). Bland tjejer i gruppen vars båda föräldrarna har sysselsättning steg andelen som kan prata med sin mamma från 53 till 68 procent ($p=0,00$).

Figur 24. Andel tjejer som kan prata med sin mamma/vårdnadshavande om saker som bekymrar dem, efter årskurs och föräldrarnas sysselsättning, LHU 2008-2020

Efter uppdelning på socioekonomi ses att andelen killar som kan prata med sin mamma om saker som bekymrar dem, har stigit signifikant. Bland killar vars en eller båda föräldrar saknar sysselsättning steg andelen som kan prata med sin mamma från 56 till 69 procent ($p=0,00$). Bland killar i gruppen vars båda föräldrarna har sysselsättning steg andelen som kan prata med sin mamma om saker som bekymrar dem från 53 till 72 procent ($p=0,00$).

Figur 25. Andel killar som kan prata med sin mamma/vårdnadshavande om saker som bekymrar dem efter årskurs och föräldrarnas sysselsättning, LHU 2008-2020

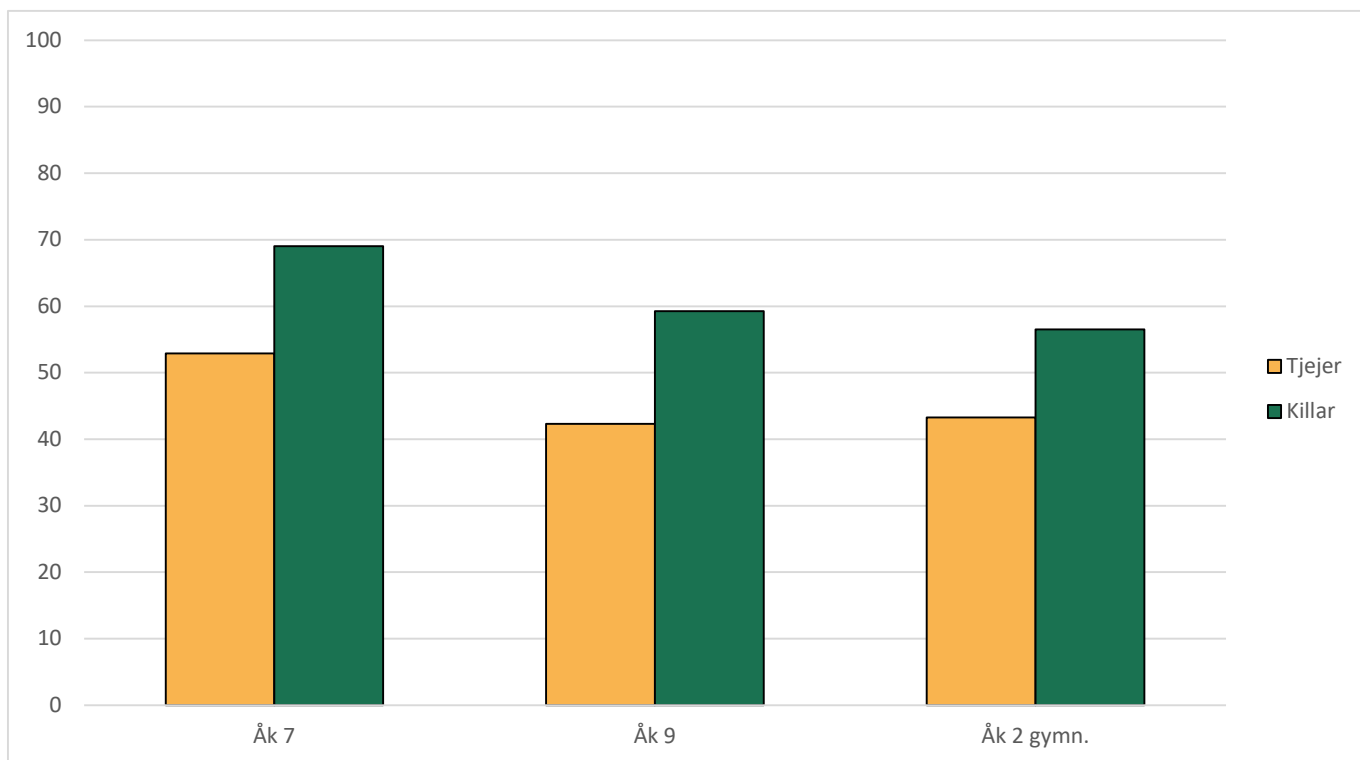
3.2.2 Kan prata förtroligt med pappa om saker som bekymrar

Totalt svarade 2860 tjejer och 3049 killar på frågan om de kan prata om saker som bekymrar dem med sin pappa i LHU 2020. Av dessa uppgav 1340 tjejer och 1893 killar att de har lätt för att prata med sin pappa om saker som bekymrar dem.

Det är totalt 55 procent av eleverna årskurs 7, 9 och 2 på gymnasiet som uppger att de kan prata med sin pappa om saker som bekymmer dem. En högre andel elever i åk 7 (61%) uppger att de har lätt att prata med sin pappa om sina bekymmer, jämfört med elever i årskurs 9 (50%) och 2 på gymnasiet (51%).

Vid en indelning efter kön visar resultaten att det är en lägre andel tjejer (47%) än killar (62%) som kan prata med sin pappa om saker som bekymrar dem, det är en skillnad på 15 procentenheter.

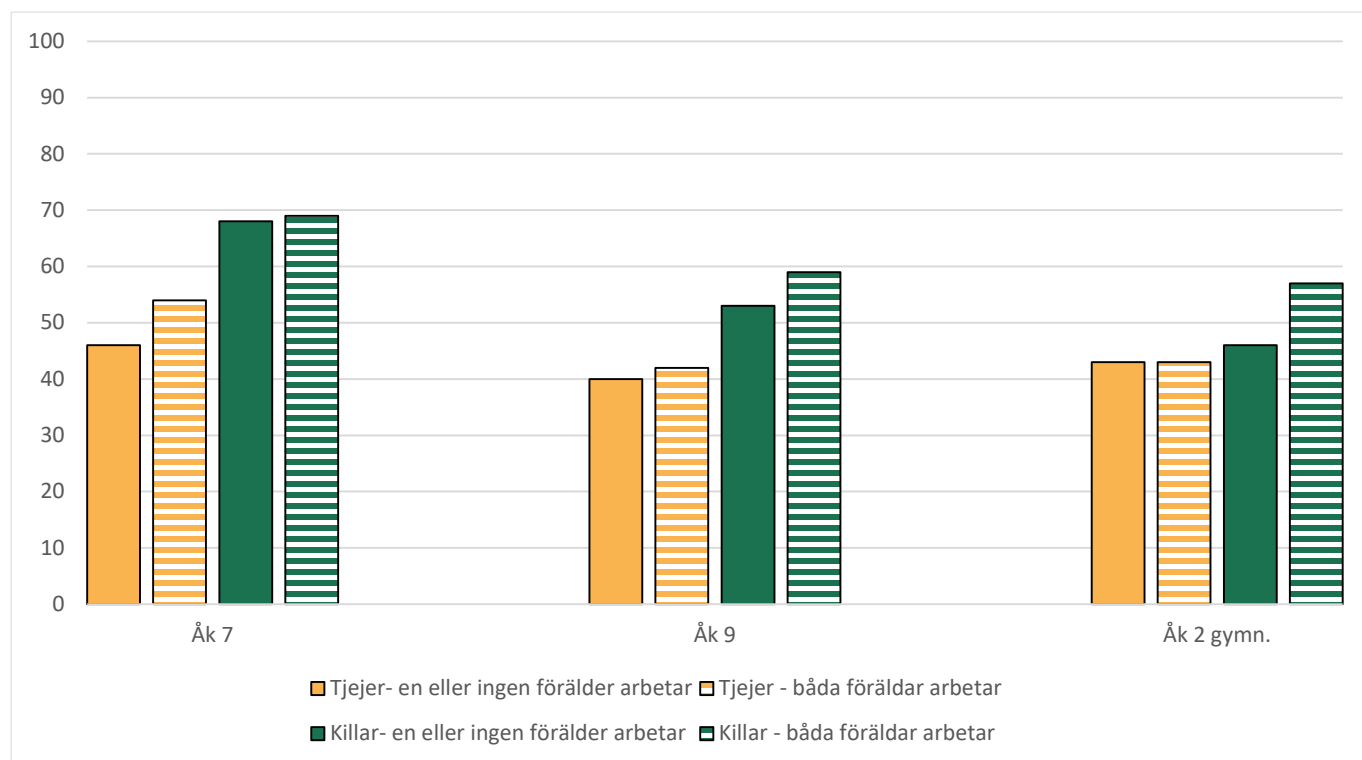
Figur 26. Andel elever som kan prata med sin pappa/vårdnadshavande om saker som bekymrar dem* efter årskurs och kön, LHU 2020

En högre andel elever vars båda föräldrar har sysselsättning (54 %) kan prata med sin pappa om saker som bekymrar dem jämfört med elever vars en eller båda föräldrar saknar sysselsättning (49%).

Vid en indelning efter kön och socioekonomi svarar totalt 46 procent av tjejerna och 62 procent av killarna vars båda föräldrar har sysselsättning att de kan prata med sin pappa om saker som bekymrar dem. Motsvarande andel bland tjejer och killar vars en eller båda föräldrarna saknar sysselsättning är 43 respektive 56 procent.

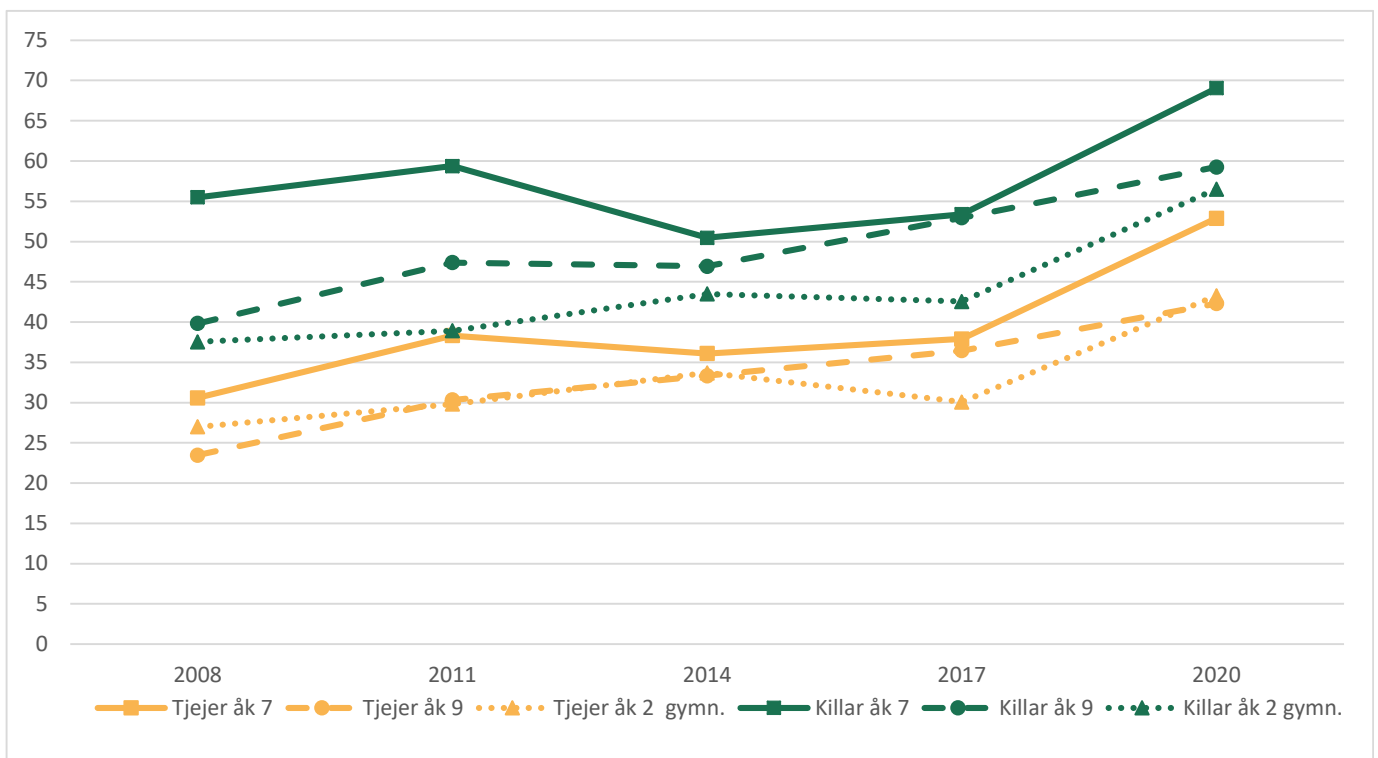
Figur 27. Andel elever som kan prata med sin pappa/vårdnadshavande om saker som bekymrar dem uppdelat på årskurs, kön och föräldrarnas sysselsättning, LHU 2020

Sett över tid har andelen unga som kan prata med sin pappa om saker som bekymrar dem stigit markant. Totalt sett steg andelen tjejer som kan prata med sin pappa om saker som bekymrar dem från 27 till 47 procent ($p=0,00$). Bland killarna steg motsvarande andelar från 44 till 62 procent.

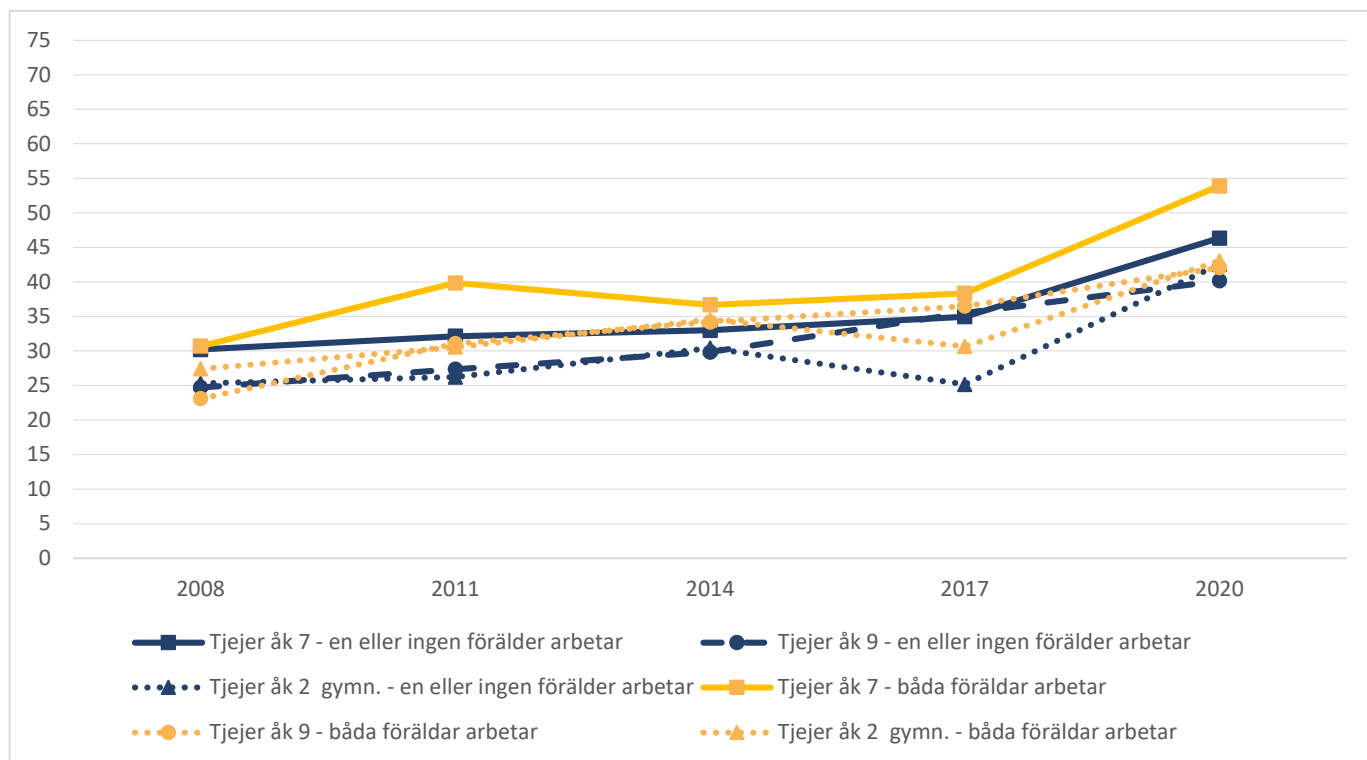
Andelen unga som kan prata med sin pappa om saker som bekymrar dem har stigit.

Figur 28. Andel elever som kan prata med sin pappa/vårdnadshavande om saker som bekymrar dem efter årskurs och kön, LHU 2008-2020

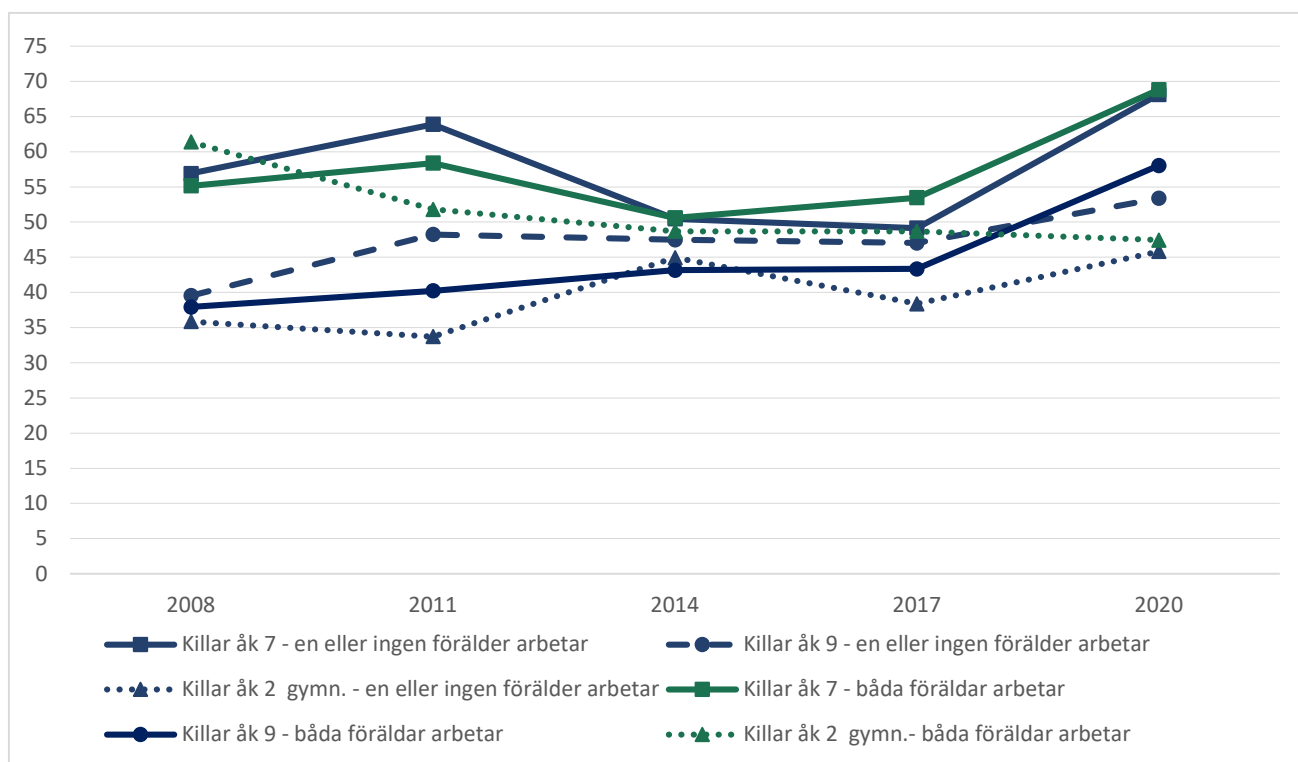
Efter uppdelning på föräldrarnas sysselsättning ses att andelen tjejer som kan prata med sin pappa om saker som bekymrar dem har stigit markant i bägge grupperna. Bland tjejer vars en eller båda föräldrar saknar sysselsättning steg andelen från 27 till 43 procent. Bland tjejer vars båda föräldrar har sysselsättning steg andelen som kan prata med sin pappa om saker som bekymrar dem från 27 till 47 procent. Dessa resultat är statistiskt säkerställda ($p=0,00$) i bägge socioekonomiska grupperna.

Figur 29. Andel tjejer som kan prata med sin pappa/vårdnadshavande om saker som bekymrar dem efter årskurs och föräldrarnas sysselsättning, LHU 2008-2020

Efter uppdelning på socioekonomi ses en kraftigt stigande trend, när det gäller andelen killar som kan prata med sin pappa om saker som bekymrar dem. Bland killar vars en eller båda föräldrar saknar sysselsättning steg andelen som kan prata med sin pappa om saker som bekymrar dem från 44 till 56 procent. Motsvarande andelar steg från 44 till 63 procent bland killar vars båda föräldrar har sysselsättning. Dessa skillnader är statistiskt säkerställda i bägge grupperna (p=0,00).

Figur 30. Andel killar som kan prata med sin pappa/ vårdnadshavare om saker som bekymrar dem efter årskurs och föräldrarnas sysselsättning, LHU 2008-2020

4. Sammanfattning

- Sammantaget är 71 procent av tjejerna och 85 procent av killarna nöjda med sin fritid. Andelen som är nöjda med sin fritid är högst bland elever i årskurs 7. Andelen som trivs med sin fritid har minskat lite mellan åren 2008-2020.
- 9 av 10 elever kan delta i de fritidsaktiviteter som de vill. Det finns socioekonomiska skillnader när det gäller om unga kan delta i de fritidsaktiviteter som de vill. Skillnaden är upp till 16 procentenheter. Andelen som kan delta i de fritidsaktiviteter som de vill har stigit lite mellan åren 2008-2020.
- Hälften av eleverna är med i en förening/organisation. Det finns socioekonomiska skillnader i föreningsaktivitet, framför allt bland tjejer i årskurs 7 (21 procentenheter). Mellan åren 2008- 2020 har andelen föreningsaktiva minskat med 10 procentenheter bland tjejer.
- 9 av 10 elever har en kompis som de kan prata om allt med. Det finns små skillnader mellan tjejer och killar. Sett över tid, har andelen elever som har minst en kompis de kan prata om allt med legat relativt stabilt mellan åren 2008-2020
- 7 av 10 elever kan prata med sin mamma om saker som bekymrar dem. Mellan åren 2008-2020 har andelen tjejer som kan prata med sin mamma stigit med 15 procentenheter. Bland killarna steg andelen 18 procentenheter.
- 5 av 9 elever kan prata med sin pappa om saker som bekymrar dem. Andelen som kan prata med sin pappa är lägre bland tjejer (47 %) än bland killar (62%). Sett över tid har andelen som kan prata med sin pappa stigit markant, 20 procentenheter bland tjejer och 18 procentenheter bland killar.

5. Referenser

1. **Kommissionen för jämlik hälsa.** *Nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa. Förslag för ett långsiktigt arbete för en god och jämlik hälsa.* 2017 : Statens Offentliga Utredningar, 2017.
2. **Pärus M, Sahlqvist L.** *På väg mot Sveriges friskaste län 2025. 10 år med Liv & Hälsa ung. Hur mår niondeklassare i Sörmland? Möjligheter och utmaningar.* Landstinget Sörmland; 2014 juni s. 28.
3. **Andreasson H, Lindström J, Persson C, Pihlström N, Tiikkaja S, Toroncoso Munoz C, m.fl.** *Mår alla bra? Ojämlighet i levnadsvanor i nionde klass - skillnader utifrån kön, sexuell läggning, födelseland, funktionsnedsättning och ekonomi.* Rapport 2 i rapportserien från Liv och hälsa ung-undersökningen 2017 i Mellansverige. [Internet]. Region Sörmland 2019.; Tillgänglig vid: https://samverkan.regionsormland.se/contentassets/f4689fd18b2c4ad58cc54b5c9615e2a2/jamlik-halsa-bland-unga_rapport2_webb-003.pdf.
4. **Folkhälsomyndigheten.** *Hälsan och hälsans bestämningsfaktorer för transpersoner. En rapport om hälsoläget bland transpersoner i Sverige.* Tillgänglig via www.folkhalsomyndigheten.se. u.o. : Folkhälsomyndigheten, 2015.
5. **Centrum för klinisk forskning Region Sörmland.** *Hälsan i Södermanland.* [Online] <https://samverkan.regionsormland.se/siteassets/utveckling-och-samarbete/halsan-i-sodermanland---varen-2020.pdf>.
6. **Andréasson H, Lindström J, Nordin I, Paulsson L, Persson C, Pihlström N, m.fl.** *Mår alla bra? Ojämlighet i hälsa i nionde klass - skillnader utifrån kön, sexuell läggning, födelseland, funktionsnedsättning och ekonomi.* Rapport 1 i rapportserien från Liv och hälsa ung-undersökningen 2017 i Mellansverige. [Internet]. 2018 s. 20. Tillgänglig vid: https://samverkan.regionsormland.se/siteassets/utveckling-och-samarbete/hallbarhet/mar-alla-bra_rapport1webb_2018.pdf
7. **Kröger H, Pakpahan E, Hoffman R.** *What causes health inequality? A systematic review on the relative importance of social causation and health selection.* European Journal of Public Health. 12 2015;25, ss. 951-960.
8. **Behtoui A, Hertzberg F, Neergaard A, Alstam K, Emami A.** *Ungdomars fritidsaktiviteter: Delta-gande, möjligheter och konsekvenser.* 1:a uppl. Lund: Studentlitteratur AB; 2020. 264 s.
9. **UNICEF Sverige.** *FN:s Konvention om barnets rättigheter* [Internet]. UNICEF Sverige. 20211130 [citerad 30 november 2021]. Tillgänglig vid: <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#hela-texten>
10. **Andershed H, Andershed A.** *Normbrytande beteende i barndomen: Vad säger forskningen?* 1:a upplagan. Stockholm: Gothia; 2005. 298 s.
11. **Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.** *Ungas rätt till en meningsfull fritid – tillgång, trygghet och hinder* [Internet]. Tillgänglig vid: <https://www.mucf.se/publikationer/ungas-ratt-till-en-meningsfull-fritid-tillgang-trygghet-och-hinder>
12. **Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor.** *Fokus 14: Ungas fritid och organisering* [Internet]. Stockholm; 2014 s. 56. Tillgänglig vid: <https://www.mucf.se/publikationer/fokus-14-om-ungas-fritid-och-organisering>

13. **Bagwell CL, Bender SE, Andreassi CL, Kinoshita TL, Montarello A, Muller JG, m.fl.** *Friendship quality and perceived relationship changes predict psychosocial adjustment in early adulthood.* 2005;Journal of Social and Personal Relationships(22):234–54.
14. **Ahlborg MG, Svedberg P, Nyholm M, Morgan A, Nygren JM.** *Into the realm of social capital for adolescents: A latent profile analysis.* PLOS ONE. 21 februari 2019;14(2):e0212564.
15. **Höckert O, Krajewska I, Nyman A.** *Barns sociala relationer.* Statistiska centralbyrån; s. 94.
16. **1177 vårdguiden.** *Tonåringar 13-18 år* [Internet]. Tonåringar 13-18 år. 2019 [citerad 14 december 2021]. Tillgänglig vid: <https://www.1177.se/barn--gravid/sa-vaxer-och-utvecklas-barn/barnets-utveckling/tonaringar-13-18-ar/>
17. **Ihrskog M.** *Kompisar och Kamrater. Barns och ungas villkor för relationsskapande i vardagen.* [Internet]. Växjö: Växjö universitet; 2006. 204 s. Tillgänglig vid: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:206823/FULLTEXT01.pdf>
18. **Inchley J, Currie D, Young T, Samdal O, Torsheim T, Augustson L, m.fl.** *Growing up unequal: gender and socioeconomic differences in young people's health and well-being: Health Behaviour in School-Aged Children (HBSC) Study: international report from the 2013/2014 survey* [Internet]. Copenhagen, Denmark: World Health Organization Regional Office for Europe; 2016. Tillgänglig vid: https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0003/303438/HSBC-No.7-Growing-up-unequal-Full-Report.pdf
19. **Folkhälsomyndigheten.** *Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige? Utvecklingen under perioden 1985–2014* [Internet]. Östersund: Folkhälsomyndigheten; 2018 s. 113. Tillgänglig vid: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/ab5e6aed7dd642418a8144c6e-08badd2/varfor-psykiska-ohalsan-okat-barn-unga-18023-1-webb-kortversion.pdf>

6. Tabellbilaga

Undersök- ningsår	Hälsovariabel	Kön	Antal elever som har utfall* för respektive hälsovariabel	Totalt antal elever som svarat på respektive hälsovariabel
2008	Mycket eller ganska nöjd med fritiden	Tjej	3382	4321
2008	Mycket eller ganska nöjd med fritiden	Kille	3835	4419
2008	Mycket eller ganska nöjd med fritiden	Total	7228	8755
2008	Är med i förening/organisation	Tjej	2463	4282
2008	Är med i förening/organisation	Kille	2478	4369
2008	Är med i förening/organisation	Total	4949	8666
2008	Kan delta i de fritidsaktiviteter jag vill	Tjej	3459	4178
2008	Kan delta i de fritidsaktiviteter jag vill	Kille	3749	4290
2008	Kan delta i de fritidsaktiviteter jag vill	Total	7217	8484
2008	Har kompis jag kan prata "om allt" med	Tjej	3908	4304
2008	Har kompis jag kan prata "om allt" med	Kille	3699	4378
2008	Har kompis jag kan prata "om allt" med	Total	7618	8697
2008	Kan prata med mamma om saker som bekymrar mig	Tjej	2228	4259
2008	Kan prata med mamma om saker som bekymrar mig	Kille	2310	4342
2008	Kan prata med mamma om saker som bekymrar mig	Total	4541	8615
2008	Kan prata med pappa om saker som bekymrar mig	Tjej	1082	4021
2008	Kan prata med pappa om saker som bekymrar mig	Kille	1860	4196
2008	Kan prata med pappa om saker som bekymrar mig	Total	2946	8228
2008	Kan lita på mina föräldrar/vårdnads- havare	Tjej	0	0
2008	Kan lita på mina föräldrar/vårdnads- havare	Kille	0	0
2008	Kan lita på mina föräldrar/vårdnads- havare	Total	0	0

*T.ex är nöjd med sin fritid, har en kompis.

Undersök- ningsår	Hälsovariabel	Kön	Antal elever som har utfall* för respektive hälsovariabel	Totalt antal elever som svarat på respektive hälsovariabel
2011	Mycket eller ganska nöjd med fritiden	Tjej	3002	3893
2011	Mycket eller ganska nöjd med fritiden	Kille	3460	3994
2011	Mycket eller ganska nöjd med fritiden	Total	6482	7915
2011	Är med i förening/organisation	Tjej	1799	3856
2011	Är med i förening/organisation	Kille	1982	3967
2011	Är med i förening/organisation	Total	3794	7852
2011	Kan delta i de fritidsaktiviteter jag vill	Tjej	3109	3777
2011	Kan delta i de fritidsaktiviteter jag vill	Kille	3401	3876
2011	Kan delta i de fritidsaktiviteter jag vill	Total	6537	7683
2011	Har kompis jag kan prata "om allt" med	Tjej	3534	3875
2011	Har kompis jag kan prata "om allt" med	Kille	3336	3946
2011	Har kompis jag kan prata "om allt" med	Total	6894	7850
2011	Kan prata med mamma om saker som bekymrar mig	Tjej	2198	3821
2011	Kan prata med mamma om saker som bekymrar mig	Kille	2225	3857
2011	Kan prata med mamma om saker som bekymrar mig	Total	4437	7706
2011	Kan prata med pappa om saker som bekymrar mig	Tjej	1164	3555
2011	Kan prata med pappa om saker som bekymrar mig	Kille	1785	3701
2011	Kan prata med pappa om saker som bekymrar mig	Total	2965	7284
2011	Kan lita på mina föräldrar/vårdnads- havare	Tjej	2023	2503
2011	Kan lita på mina föräldrar/vårdnads- havare	Kille	2231	2611
2011	Kan lita på mina föräldrar/vårdnads- havare	Total	4269	5134

*T.ex är nöjd med sin fritid, har en kompis.

Undersök- ningsår	Hälsovariabel	Kön	Antal elever som har utfall* för respektive hälsovariabel	Totalt antal elever som svarat på respektive hälsovariabel
2014	Mycket eller ganska nöjd med fritiden	Tjej	2705	3355
2014	Mycket eller ganska nöjd med fritiden	Kille	3059	3431
2014	Mycket eller ganska nöjd med fritiden	Total	5807	6839
2014	Är med i förening/organisation	Tjej	965	2191
2014	Är med i förening/organisation	Kille	1118	2294
2014	Är med i förening/organisation	Total	2094	4508
2014	Kan delta i de fritidsaktiviteter jag vill	Tjej	2769	3295
2014	Kan delta i de fritidsaktiviteter jag vill	Kille	3056	3410
2014	Kan delta i de fritidsaktiviteter jag vill	Total	5868	6757
2014	Har kompis jag kan prata "om allt" med	Tjej	2967	3312
2014	Har kompis jag kan prata "om allt" med	Kille	2893	3370
2014	Har kompis jag kan prata "om allt" med	Total	5902	6734
2014	Kan prata med mamma om saker som bekymrar mig	Tjej	1870	3296
2014	Kan prata med mamma om saker som bekymrar mig	Kille	1844	3368
2014	Kan prata med mamma om saker som bekymrar mig	Total	3740	6710
2014	Kan prata med pappa om saker som bekymrar mig	Tjej	1043	3030
2014	Kan prata med pappa om saker som bekymrar mig	Kille	1489	3172
2014	Kan prata med pappa om saker som bekymrar mig	Total	2548	6244
2014	Kan lita på mina föräldrar/vårdnads- havare	Tjej	1802	2217
2014	Kan lita på mina föräldrar/vårdnads- havare	Kille	1952	2215
2014	Kan lita på mina föräldrar/vårdnads- havare	Total	3777	4464

*T.ex är nöjd med sin fritid, har en kompis.

Undersök- ningsår	Hälsovariabel	Kön	Antal elever som har utfall* för respektive hälsovariabel	Totalt antal elever som svarat på respektive hälsovariabel
2017	Mycket eller ganska nöjd med fritiden	Tjej	2625	3678
2017	Mycket eller ganska nöjd med fritiden	Kille	3183	3785
2017	Mycket eller ganska nöjd med fritiden	Total	5957	7685
2017	Är med i förening/organisation	Tjej	1751	3606
2017	Är med i förening/organisation	Kille	1973	3708
2017	Är med i förening/organisation	Total	3828	7532
2017	Kan delta i de fritidsaktiviteter jag vill	Tjej	3079	3598
2017	Kan delta i de fritidsaktiviteter jag vill	Kille	3329	3703
2017	Kan delta i de fritidsaktiviteter jag vill	Total	6565	7517
2017	Har kompis jag kan prata "om allt" med	Tjej	3224	3647
2017	Har kompis jag kan prata "om allt" med	Kille	3134	3680
2017	Har kompis jag kan prata "om allt" med	Total	6520	7542
2017	Kan prata med mamma om saker som bekymrar mig	Tjej	1927	3591
2017	Kan prata med mamma om saker som bekymrar mig	Kille	2090	3641
2017	Kan prata med mamma om saker som bekymrar mig	Total	4119	7434
2017	Kan prata med pappa om saker som bekymrar mig	Tjej	1180	3343
2017	Kan prata med pappa om saker som bekymrar mig	Kille	1732	3462
2017	Kan prata med pappa om saker som bekymrar mig	Total	2990	6995
2017	Kan lita på mina föräldrar/vårdnads- havare	Tjej	3111	3627
2017	Kan lita på mina föräldrar/vårdnads- havare	Kille	3314	3714
2017	Kan lita på mina föräldrar/vårdnads- havare	Total	6572	7545

*T.ex är nöjd med sin fritid, har en kompis.

Undersök- ningsår	Hälsovariabel	Kön	Antal elever som har utfall* för respektive hälsovariabel	Totalt antal elever som svarat på respektive hälsovariabel
2020	Mycket eller ganska nöjd med fritiden	Tjej	2161	3021
2020	Mycket eller ganska nöjd med fritiden	Kille	2680	3157
2020	Mycket eller ganska nöjd med fritiden	Total	4925	6311
2020	Är med i förening/organisation	Tjej	1413	2979
2020	Är med i förening/organisation	Kille	1673	3124
2020	Är med i förening/organisation	Total	3152	6232
2020	Kan delta i de fritidsaktiviteter jag vill	Tjej	2708	3015
2020	Kan delta i de fritidsaktiviteter jag vill	Kille	2885	3153
2020	Kan delta i de fritidsaktiviteter jag vill	Total	5691	6301
2020	Har kompis jag kan prata "om allt" med	Tjej	2541	2913
2020	Har kompis jag kan prata "om allt" med	Kille	2535	2983
2020	Har kompis jag kan prata "om allt" med	Total	5165	6019
2020	Kan prata med mamma om saker som bekymrar mig	Tjej	2029	3051
2020	Kan prata med mamma om saker som bekymrar mig	Kille	2279	3194
2020	Kan prata med mamma om saker som bekymrar mig	Total	4383	6363
2020	Kan prata med pappa om saker som bekymrar mig	Tjej	1340	2860
2020	Kan prata med pappa om saker som bekymrar mig	Kille	1893	3049
2020	Kan prata med pappa om saker som bekymrar mig	Total	3291	6021
2020	Kan lita på mina föräldrar/vårdnads- havare	Tjej	2665	3143
2020	Kan lita på mina föräldrar/vårdnads- havare	Kille	2997	3341
2020	Kan lita på mina föräldrar/vårdnads- havare	Total	5758	6628

*T.ex är nöjd med sin fritid, har en kompis.

Region Sörmland arbetar för varje människas rätt till god hälsa, kultur och utbildning. Alla människor har lika rättigheter och bemöts utifrån sina förutsättningar. Resultat från Liv & hälsa ung används som underlag för regionens och kommunernas arbete med barn och ungas livsvillkor, levnadsvanor och hälsa.

Exempel på hur tidigare resultat använts

En skola hade många elever som mådde psykiskt dåligt. Detta ledde till att elevhälsan gjorde en satsning på psykisk hälsa i skolan.

Vid planering och uppföljning av drogförebyggande arbete.

Som underlag för uppstart av samtalsmottagningar för unga som inte mår bra.

Vill du veta mer om enkätundersökningen,
titta på Liv & hälsa ungs webbplats
<https://samverkan.regionsormland.se/lhu2020>